

Lesní škola Protos

**Skautská spiritualita
v křesťanském prostoru**

Absolventská práce

Lukáš Dořičák, Fary

2021

Úvod

Na více místech můžeme zaznamenat, že se mluví o „skautské spiritualitě“. Co se tím myslí? Je možné uvažovat o plnohodnotné křesťanské spiritualitě, která je veskrze skautská? A jaké prvky ji utvářejí?

Právě na tyto otázky bychom v práci měli nalézt odpovědi. Cílem této práce je tedy definovat pojem „spiritualita“ v křesťanském (katolickém) prožívání, uvést důvody, proč se domnívat, že mezi tradiční známé spirituality může patřit také skautská spiritualita, uvést podstatné prvky této spirituality, naznačit, jakým směrem a kterými prostředky je možné ke zmíněné spiritualitě vést, a nakonec uvést možná úskalí skautské spirituality, kterým je třeba se vyhnout.

K tomuto cíli budou jako hlavní prameny použity díla ct. Jacquese Sevina a jeho kongregací, rytířská spiritualita (napříč jednotlivými řády) a samozřejmě skautské ideály, na něž skautská spiritualita navazuje a rozvíjí je. Práce si neklade za cíl podrobně zanalyzovat všechny texty těchto pramenů, protože je jich příliš mnoho a vystačily by na samotnou knihu. Uvedené skutečnosti jsou výsledkem mého dlouhodobého bádání v oblasti skautské spirituality.

Práce bude prezentována z pohledu katolického křesťana. I navzdory této skutečnosti jsem přesvědčen, že právě skautská spiritualita je spiritualitou ekumenickou a dokonce prvkem, který může věřící skauty různých církví sblížit. Skautská spiritualita má velký ekumenický potenciál. V práci zmíníme také Ježíšovu matku Marii. Není to překážka ekumenickému pochopení. Maria je velkou postavou Bible a jako taková nám může přiblížit život samotného Ježíše, a tak nám může sloužit jako příklad.

1. Role skautingu v životě člověka

Dříve, než se budeme konkrétně zabývat skautskou spiritualitou, je potřeba uvést, jakou roli může skauting a jeho hodnoty zastávat v životě jednotlivce. O opravdové skautské spiritualitě totiž nemůže být řeč, pokud jsme např. jen sympatizanty skautského hnutí, nebo když považujeme skautování za pouhou volnočasovou aktivitu bez hlubšího přesahu. Uvedení následujících rolí skautingu v životě člověka je důležité pro odlišení skautské spirituality od jiných forem chápání skautingu. Proto si zde uvedeme čtyři možnosti prožívání skautingu. Je jasné, že mezi těmito čtyřmi stupni nemusí být ostrá hranice, přesto však má skauting v životě člověka blíže právě k jedné z těchto možností. Role skautingu v životě člověka jsou:

1.1. Sympatizace

Znamená to, že jedinec sympatizuje se skautským hnutím, avšak sám jej nepřijal za své. Důvody pro pouhou sympatizaci se skautingem mohou být různé: např. pouto s organizací, v níž člověk trávil své dětství, spojení s přáteli, kteří jsou členy skautského hnutí, nebo třeba podpora organizace, kterou člověk považuje za užitečnou a přínosnou, ačkoli sám neobjevil její prospěch pro sebe samého.

Takovéto chápání skautingu v životě člověka je role, která se často objevuje a jistě má svůj přínos v podpoře skautského hnutí, pro život konkrétního člověka se ale jeví jako nedostatečná a málo užitečná. Nicméně je možné říci, že i tato role může být pro jednotlivce prospěšná, protože představuje jasné pouto se skautským hnutím, a tak potenciální možnost být skautskými ideály a skautským společenstvím ovlivňován.

1.2. Koníček

Skauting jako koníček je stav, kdy člověk nejenže zažívá sympatie ke skautskému hnutí a je spíše pasivním členem, nýbrž stav, kdy je člověk aktivním členem a vidí ve skautském hnutí přínos pro sebe samého. Často nebývá zcela ovlivněn skautskými ideály, přesto je pro něj skauting něčím důležitým, prospěšným, a tak mu již dobrovolně věnuje část svého volného času. Skauting jako koníček je jednotlivcem přijímán jako jeden z mnoha zájmů. Není zde úplně

využit potenciál skautingu, avšak je taktéž legitimní pozicí. Důležitý je zde aktivní zájem o skauting.

1.3. Životní styl

Je tím, k čemu chce skauting vést.¹ Člověk, který považuje skauting za svůj životní styl jej prožívá jako jednu z nejdůležitějších (či tu úplně nejdůležitější) součástí svého života, které podřizuje mnoho jiných oblastí. Pro skauting jako životní styl je charakteristické, že člověk přijal za své skautského ideály, o jejichž naplňování se aktivně snaží. Ve skautském hnutí má často mnoho svých přátel, je aktivním členem, jeho život je doslova skautingem „nasáknutý“.

1.4. Spiritualita

Skauting jako konkrétní křesťanská spiritualita představuje znásobení přínosu skautingu pro život člověka. Ačkoli skauting nutně nevede k jeho prožívání na úrovni spirituality, nelze tuto pozici vyškrtnout, nebo ji brát jako něco, co ve skautingu nebylo zamýšleno. Hovoříme-li o tom, že někdo vidí skauting jako konkrétní křesťanskou spiritualitu, myslíme tím, že nastává průnik skautských hodnot a skautského životního stylu s ideály a praxí náboženství, které tento člověk vyznává.

Ovšem slovo „spiritualita“ může mít více významů, a tak je třeba jej pro účely naší práce konkretizovat. Slovo „spiritualita“ můžeme chápat v těchto významech:

1. Vědomí duchovní **dimenze lidského bytí** a osobní duchovní prožívání. Zde je skauting chápán jako prostředí setkání s vlastní duchovní dimenzí, jejími potřebami a také částečnou možností, jak tyto duchovní potřeby naplňovat. Spiritualita s tímto významem není spiritualitou, o níž pojednává část 1.4. této práce.
2. **Skauting jako pomoc k praxi vlastního duchovního života** v rámci některého náboženského systému. Předpokládá, že jedinec vyznává některý náboženský směr,²

¹ Srov.: BĚNEK, Ondřej a Václav DOBROZEMSKÝ. *Junák není jen volnočasová aktivita, ale životní styl*. [online]. In: *Magazín Patriot*, 2019. [cit. 2021-07-30]. Dostupné z: <https://www.patriotmagazin.cz/junak-neni-jen-volnocasova-aktivita-ale-zivotni-styl>

² Náboženským směrem na tomto místě myslíme také osobní (soukromou) duchovní cestu, která se jednoznačně nekryje s některým ze známých světových náboženství.

k němuž mu skauting aktivně napomáhá. Skauting zde není jen možností setkat se se svou duchovní dimenzí, ale také prostorem pro realizaci svého náboženského života s využitím potenciálu skautských ideálů a skautského společenství.

3. **Skauting jako konkrétní cesta k Bohu.** Skauting může být chápán jako konkrétní způsob cesty k Bohu. Jedinec chápe souvislost či přímo ztotožnění skautských ideálů a života skautského hnutí s náboženským systémem, k němuž se hlásí. Skauting se v mnoha bodech kryje s vlastním náboženstvím a působí pro něj jako opora.

V této práci se budeme zabývat skautingem jakožto spiritualitou, které se projevuje zvláště třetím zmíněným směrem. Nebudeme o tomto směru hovořit obecně, ale konkrétně optikou křesťanského náboženství, v němž je spiritualita vnímána jako konkrétní a specifické vanutí Ducha svatého.³

³ Srov.: ALTRICHTER, Michal. *Příručka spirituální teologie*. Olomouc: Refugium Velehrad-Roma, 2007. Studijní texty (Centrum Aletti). ISBN 978-80-86715-71-1. Str. 15.

2. Skautská spiritualita v katolickém prostředí

Spiritualitu, jak o ní bude pojednáno v této práci, chápeme jako specifickou cestu k Bohu, jež je blízká (sympatická) skautskému společenství, nebo jednotlivci tohoto společenství.⁴ Vzhledem k právě zmíněnému se může naskytnout otázka, zda skauting tento potenciál skutečně má. Jaké máme pro to důkazy? Uvedeme si zde pár argumentů, které podporují naši teorii o existenci skautské spirituality v právě uvedeném křesťanském smyslu.

2.1. Uznání skautské organizace Katolickou církví

Někteří mladí lidé žijí aktivně svou víru a zároveň jsou členy skautského hnutí a snaží se mezi těmito dvěma skutečnostmi najít vzájemný průnik. Ve skautském hnutí (napříč mnoha organizacemi) můžeme nalézt snahy žít křesťanství a skauting společně. Nejviditelnější snahou o takovýto život můžeme vidět u Federace skautů Evropy, kteří byli Katolickou církví uznáni jako soukromé sdružení křesťanů – laiků.⁵ Zmíněné uznání církví nám jasně ukazuje, že je myslitelné si představit aktivní křesťanství pod „skautskou vlajkou“, a to v kterékoli skautské organizaci.⁶

2.2. Knihy s tematikou skautské spirituality

Můžeme vidět, že se objevuje literatura, zabývající se křesťanským životem, a to skautským způsobem. Nejvýznamnější jsou knihy ct. Jacquese Sevina – např.: *Le scoutisme*,⁷ *Une flamme d'amour*⁸ a *Méditations scoutes sur l'Évangile*.⁹ Pro naše téma je také velmi

⁴ Srov.: *Spiritualita*. [online] Sestry Dítěte Ježíše. [cit. 2021-07-30] Dostupné z: <http://rad.katolik.cz/sdj/index.php?q=kdo-js-me/spiritualita>

⁵ Srov.: *Křesťanský skauting*. [online] Skauti Evropy. [cit. 2021-07-30] Dostupné z: <https://skautievropy.wordpress.com>

⁶ Ačkoli je *Federace skautů Evropy* (FSE) skautskou organizací, která není v jednotě s celosvětovým skautským hnutím, reprezentovaným WOSM, je zde uvedena proto, že na jejím příkladu je nejviditelnější to, že skauting můžeme přijímat jako církví potvrzenou cestu. Není pravdou, že církevní schválení platí pouze pro FSE. Zmíněné schválení můžeme chápat i jako potvrzení cesty křesťanského skautingu (který je možný v kterékoli organizaci), nikoli se omezovat pouze na to, že jej oficiálně dostala konkrétní skautská organizace.

⁷ SEVIN, Jacques. *Le scoutisme*. Paříž: Les Presses d'Ile de France, 2012. ISBN 978-2708881426.

⁸ SEVIN, Jacques. *Une flamme d'amour*. Bex: Parole et Silence, 1999. ISBN 978-2911940927.

⁹ SEVIN, Jacques. *Méditations scoutes sur l'Évangile*. Paříž: Les Presses d'Ile de France, 2013. ISBN 978-2708881471.

podstatnou časopis *Bulletin de liaison des aumôniers scouts*, kde je např. zcela jasně napsáno, že skauting je „autenticky katolická spiritualita“¹⁰ – tedy, že je jednou z možných cest k Bohu, v souladu s učením křesťanství. V jiném čísle téhož periodika zařazuje autor skautskou spiritualitu jasně mezi další katolické spirituality; říká, že tak jako existuje spiritualita benediktinská, dominikánská, františkánská, jezuitská, mariánská, existuje i spiritualita skautská.¹¹

V českém prostředí pak můžeme jmenovat např. knihy Jiřího Reinsbergra *Skaut přemýšlí o Kristu*,¹² nebo *Rover naslouchá Kristu*.¹³

2.3. První blahořečení členové skautského hnutí

„Dobrý strom nese dobré ovoce.“¹⁴ Dobrá cesta se pozná podle toho, že někoho dovede k cíli, jímž je v našem případě nebeské království. V Katolické církvi je běžnou (nikoli však jednoduchou) praxí, že jsou s autoritou neomylnosti prohlašovány za svaté (či blahoslavené) osoby, u nichž proběhl důkladný historický výzkum, teologické šetření, stanovení heroické ctnosti, potvrzení mnoha svědectvími o zázračné přimluvě, a také vědecky (medicínsky) zdokumentovaný zázrak. Je velmi krásné sledovat, že počet beatifikovaných členů skautského hnutí stále roste.

Katolickou církví prohlášení za blahoslavené:

- **Bl. Stefan Wincenty Frelichowski** – polský kněz, aktivní skaut a skautský instruktor. Díky svým aktivitám byl zatčen a postupně uvězněn v několika koncentračních táborech. V koncentračním táboře v Dachau se nakazil tyfem, a i přes své onemocnění pečoval o nakažené spoluvězně. Je patronem polských skautů.¹⁵

¹⁰ CORNETTE, Chanoine. *Bulletin de liaison des aumôniersscouts*. Číslo 15, str. 1. Úryvek dostupný z: <https://riaumont.net/scouting/labo-scout/etudes/ame-du-scoutisme/citations-in-lame-du-scoutisme>

¹¹ Srov.: Tamtéž. str. 1.

¹² REINSBERG, Jiří. *Skaut přemýšlí o Kristu: meditace na evangelia*. Praha: Scriptum, 1992. ISBN 80-85528-04-5.

¹³ REINSBERG, Jiří. *Rover naslouchá Kristu*. Praha: Scriptum, 2005. ISBN 80-7192-689-2.

¹⁴ Mt 7,17

¹⁵ Viz: DZIEWULSKI, Piotr (ed.). *BŁ. STEFAN W. FRELICHOWSKI, PATRON HARCERSTWA POLSKIEGO*. In: *Święci skauci*. Łódź – Varšava: Wydział Wychowania Duchowego i Religijnego Główniej Kwatery Związku Harcerstwa Polskiego, 2017. Str. 18-19.

- **Bl. Omeljan Kovč** – řeckokatolický kněz, vzor ukrajinských kněží. Všude, kde působil, zakládal skautské oddíly. Za pomoc Židům byl gestapem zatčen a později převezen do koncentračního tábora Majdanek, kde zemřel.¹⁶
- **Bl. Pier Giorgio Frassati** – syn senátora a italského velvyslance v Berlíně, člen několika křesťanských společenství (mezi nimi také skautského hnutí), a také dominikánský terciář. Pomáhal chudým a trpícím. Zemřel na obrnu.¹⁷
- **Bl. Luigi a Maria Beltrame Quattrocchi** – manželský pár, který se věnoval dobročinným aktivitám i šíření evangelia. Byli členové (Luigi dokonce předsedou) Asociace italského katolického skautingu.¹⁸
- **Bl. Marcel Callo** – člen více mládežnických organizací (mezi nimi i té skautské), který šel dobrovolně do německého lágru, aby tam posílil víru. Ve svých 23 letech byl utýrán k smrti v koncentračním táboře v Mauthausenu.¹⁹
- **Bl. Marian Górecki** – skautský kaplan, pracovník s mládeží. Díky svým aktivitám byl zatčen a převezen do koncentračního tábora Stutthof, kde byl zastřelen.²⁰
- **Bl. Pierre Claverie** – biskup, dominikánský řeholník, člen skautského hnutí. Působil v Alžíru, kde se věnoval aktivnímu, mezináboženskému dialogu s islámem. Nakonec byl zabit při bombovém útoku.²¹
- **Bl. René Dubroux** – francouzský misionář, zakladatel skautského oddílu a skautský kaplan.²²
- **Bl. Christian de Chergé** – skaut, později cisterciácký mnich, který byl se svými řádovými bratřími zavražděn v Tibhirine, v roce 1996.²³

¹⁶ Viz: MALSKYI, Volodymyr. *Život a působení bl. Omeljana Kovče (1884-1944) v kontextu doby. Diplomová práce.* Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, Cyrilometodějská teologická fakulta, Katedra církevních dějin a dějin křesťanského umění, 2016.

¹⁷ Viz: DZIEWULSKI, Piotr (ed.). *BŁ. PIOTR J. FRASSATI, PATRON MŁODYCH SERC.* In: *Święci skauci.* Lodž – Varšava: Wydział Wychowania Duchowego i Religijnego Głównej Kwatery Związku Harcerstwa Polskiego, 2017. Str. 27.

¹⁸ Viz: DZIEWULSKI, Piotr (ed.). *BŁ. LUIGI I MARIA BELTRAME QUATTROCCHI, PATRONI PIĘKNYCH MAŁŻEŃSTW.* In: *éž.* Str. 22-23.

¹⁹ Viz: DZIEWULSKI, Piotr (ed.). *BŁ. MARCELI CALLO, PATRON ZA BARDZO KATOLICKICH.* In: *Święci skauci.* Lodž – Varšava: Wydział Wychowania Duchowego i Religijnego Głównej Kwatery Związku Harcerstwa Polskiego, 2017. Str. 24-25.

²⁰ Viz: DZIEWULSKI, Piotr (ed.). *BŁ. MARIAN GÓRECKI.* In: *Święci skauci.* Lodž – Varšava: Wydział Wychowania Duchowego i Religijnego Głównej Kwatery Związku Harcerstwa Polskiego, 2017. Str. 29-30.

²¹ Viz: PER, Jean Jacques. *Claverie Pierre.* In: *Dictionnaire biographique des frères prêcheurs* [online], Notices biographiques, C, 2017. [cit. 2021-07-30]. Dostupné z: <http://journals.openedition.org/dominicains/1398>

²² Viz: *Le Père René Dubroux, m.p.e. (1914 – 1959).* [online]. [cit. 2021-07-30]. Dostupné z: <https://www.catholique-nancy.fr/documents-a-telecharger/bio-rene-dubroux>

²³ Viz: *Le Bienheureux Père Christian de Chergé.* [online]. [cit. 2021-07-30]. Dostupné z: <https://www.27paris.net/pere-de-charge>

- **Bl. Charles Deckers** – člen kongregace Bílých otců, francouzský kaplan pro skauty, který byl 27. 12. 1994 zavražděn radikálními islamisty.²⁴

Ti, u nichž běží proces beatifikace:

- **Ct. Jacques Sevin** – jezuitský kněz, zakladatel katolického skautingu, a také zakladatel skautských řeholních společenství, šířitel myšlenky skautské spirituality.²⁵
- **Ct. Egidio Bullesi** – zakladatel skupiny katolických skautů, františkánský terciář. Všude, kde působil, svědčil o víře. Ve věku 23 let zemřel na tuberkulózu.²⁶
- **Ct. Istvan Kaszap** – skaut, maďarský jezuita a seminarista (připravující se ke kněžství). Zemřel ve svých 19 letech na vážné onemocnění.²⁷
- **Služebnice Boží Enrica Beltrame Quattrocchi** – dcera blahoslavených Luigiho a Marie Beltrame Quattrocchi. Skautka, která se angažovala v charitativním díle. Jejím povoláním bylo učitelství. Byla známá svou každodenní modlitbou a účastí na mši svaté.²⁸
- **Služebník Boží Tadeusz Burzynski** – kněz, nadšený člen skautského hnutí. Zemřel při Varšavském povstání.²⁹
- **Služebnice Boží Madeleine Delbrél** – ve svých 20 letech konvertovala ke křesťanství, v jehož prostředí se setkala také se skautským hnutím a stala se

²⁴ Viz: *Charles Deckers*. In: *Scoutopedia*. [online]. [cit. 2021-07-30]. Dostupné z: https://fr.scoutwiki.org/Charles_Deckers

²⁵ Viz: DZIEWULSKI, Piotr (ed.). *SŁ. BOŻY JAKUB SEVIN, PATRON KATOLICKIEGO SKAUTINGU*. In: *Święci skauci*. Lodž – Varšava: Wydział Wychowania Duchowego i Religijnego Głównej Kwatery Związku Harcerstwa Polskiego, 2017. Str. 33-34.

²⁶ Viz: BOMMARCO, Antonio Vitale. *Venerabile Egidio Bullesi*. [online]. [cit. 2021-07-30]. Dostupné z: <http://www.zio-zeb.it/bullesi.html>

²⁷ Viz: DZIEWULSKI, Piotr (ed.). *ISTVAN KASZAP*. In: *Święci skauci*. Lodž – Varšava: Wydział Wychowania Duchowego i Religijnego Głównej Kwatery Związku Harcerstwa Polskiego, 2017. Str. 52-53.

²⁸ *Mezi novými ctihodnými je i matka tří dětí*. In: *Vatican News*. [online]. [cit. 2021-02-09]. Dostupné z: <https://www.vaticannews.va/cs/vatikan/news/2021-08/mezi-novymi-ctihodnymi-je-take-mlada-matka-tri-deti.html?fbclid=IwAR3TG4mhXFJNWpSgKg9HgrHVlu3c3FhWGZuRVBo8M2HSdhzfnl9NDLyKq1l>

²⁹ Viz: DZIEWULSKI, Piotr (ed.). *SŁ. BOŻY TADEUSZ BURZYŃSKI*. In: *Święci skauci*. Lodž – Varšava: Wydział Wychowania Duchowego i Religijnego Głównej Kwatery Związku Harcerstwa Polskiego, 2017. Str. 36-37.

jeho nadšenou členkou.³⁰ V češtině od ní vyšla kniha *Člověk mezi vírou a ateismem*.³¹

- **Služebník Boží Jan Petraszko** – biskup, který byl již od svých studentských let členem skautského hnutí.³²
- **Služebník Boží Francis Joseph Parater** – americký seminarista (připravující se ke kněžství), aktivní skaut, který dosáhl nejvyšší úrovně amerického skautingu (Eagle Scout).³³

2.4. Existence skautských řeholních společenství

Naprosto nepřekročitelným důkazem pro uznání skautské spirituality je existence řeholních společenství, které mají ve svých základech skautskou spiritualitu. Pro to, aby uvnitř Katolické církve mohlo oficiálně některé řeholní společenství působit, potřebuje oficiální uznání nejprve biskupa a později papeže. Toto uznání je dáno po přezkoumání tohoto společenství, a to včetně a především jeho spirituality. Schválením těchto kongregací dostává vlastně souhlas celá skautská spiritualita.³⁴

Zmíněnými skautskými kongregacemi jsou:

- **Soeurs de la Sainte Croix de Jérusalem**³⁵ je společenstvím řeholních sester, které vzniklo ze skupiny skautek. Toto společenství má v základech své spirituality skauting. Jejich hlavním posláním je služba mladým lidem, zejména skautům.

³⁰ Viz: DZIEWULSKI, Piotr (ed.). *SŁ. BOŻA MADELEINE DELBRÉL*. In: *Święci skauci*. Lodž – Varšava: Wydział Wychowania Duchowego i Religijnego Głównej Kwatery Związku Harcerstwa Polskiego, 2017. Str. 38.

³¹ Viz: DELBRÉL, Madeleine a Pavlína BÍLKOVÁ (ed.). *Člověk mezi vírou a ateismem*. Praha: Karmelitánské nakladatelství, 2019. Inspirace (Karmelitánské nakladatelství). ISBN 978-80-7195-800-0.

³² Viz: DZIEWULSKI, Piotr (ed.). *SŁ. BOŻY JAN PIETRASZKO*. In: *Święci skauci*. Lodž – Varšava: Wydział Wychowania Duchowego i Religijnego Głównej Kwatery Związku Harcerstwa Polskiego, 2017. Str. 39-40.

³³ Viz: *Servant of God Seminarian Frank Parater*. [online]. Catholic Diocese of Arlington. [cit. 2021-07-30]. Dostupné z:

https://web.archive.org/web/20161220065636/http://www.arlingtondiocese.org/vocations/voc_parater.aspx

³⁴ Srov.: *Jalons d'histoire de l'Ordre Scout*. [online] Institut religieux de la Sainte-Croix de Riaumont. [cit. 2021-07-30]. Dostupné z: <https://riaumont.net/sainte-croix-de-riaumont/ordre-scout/jalons-dhistoire-de-lordre-scout>

³⁵ <http://soeurs-scjboran.fr>

- **Institut religieux de la Sainte-Croix de Riaumont**³⁶ je společenstvím řeholních bratří, do něhož jsou přijímáni skauti. I toto společenství má v základech své spirituality skauting. Věnuje se skautské spiritualitě a službě skautům.
- **Servi Jesu et Mariae**³⁷ je řeholním společenstvím bratří, zejména kněží, které se věnuje zvláštním způsobem duchovnímu doprovázení skautů.
- **Famille Missionnaire de Notre-Dame**³⁸ toto společenství vzniklo ze skautské skupiny a ke svým skautským kořenům se hrdě hlásí.

2.5. Skautská spiritualita podle ct. Jacquese Sevina

Nikoli důkazem, ale přímým svědectvím o skautské spiritualitě je také dílo Jacquese Sevina. Jedná se o francouzského kněze, který se narodil 7. 12. 1882 v Lille. Roku 1900 vstoupil do řeholního řádu Tovaryšstva Ježíšova (jezuité) a v roce 1914 byl vysvěcen na kněze. Byl jmenován profesorem na Tuquetské univerzitě v Mouscronu. Právě zde se setkal se skautingem a založil zde první katolickou skautskou jednotku. Ve skautingu viděl otec Jacques potenciál pro duchovní život, protože si všiml, že skauting může pomoci žít evangelijní hodnoty. Skautingu se věnoval velmi intenzivně, a přitom hovořil o skautské spiritualitě, o níž napsal několik svých knih. Někteří z lidí, které otec Jacques vedl, v sobě pociťovali volání k řeholnímu životu, a přitom k aktivnímu skautskému životu. Z tohoto důvodu dal základ dvěma z výše zmíněných řeholních společenství – konkrétně: *Soeurs de la Sainte Croix de Jérusalem* a *Institut religieux de la Sainte-Croix de Riaumont*. Jacques Sevin zemřel dne 19. 7. 1951 v Boran-sur-Oise. Dne 10. 5. 2012 byl Katolickou církví prohlášen za ctihodného a v současnosti u něj probíhá proces blahorečení.

Mohla by nás napadnout otázka, jak by se na spojení skautingu s křesťanstvím díval R. Baden-Powell. Zakladatel skautingu odpověděl na otázku, jak se do skautingu dostalo náboženství, takto: „Vůbec se do něj nedostalo. Vždycky tu bylo. Je to základní činitel, přesahující skauting.“³⁹Jindy zase velmi jasně Zakladatel prohlásil následující: „Skaut je věřící

³⁶ <https://riaumont.net>

³⁷ <https://www.sjm-online.org>

³⁸ <https://fmnd.org>

³⁹ NAVRÁTIL, Zdeněk. *První princip. Úvahy o nejvyšší Pravdě a Lásce*. Str. 2. Dostupné z: <https://www.sovinky.obadalek.cz/wp-content/uploads/2016/08/Prvni-princip-ZNF.pdf>

člověk a já odmítám všechny formy skautingu, které nemají náboženský základ.“⁴⁰ Na 2. skautské konferenci v Paříži (v roce 1990) řekl generální tajemník, že duchovní rozměr je základem skautingu, a kdyby byl oslaben, byla by ohrožena samotná duše skautingu.^{41, 42} Na skauting podle Jacquese Sevina řekl Baden-Powell, že „vize otce Sevina nejen nezkrátila původní skauting, ale dala mu obzvláště dokonalou podobu.“⁴³

Ze života i díla Jacquese Sevina můžeme získat cenné podněty pro skautskou spiritualitu. Tuto spiritualitu sice nevyjádřil zcela jasně (v definici, v bodech), ale i přesto můžeme sledovat témata, kterým se v rámci svého díla věnoval a z nich odtušit podstatné prvky skautské spirituality. Ve stručnosti lze skautskou spiritualitu vystihnout jako spojení cest duchovního dětství (podle sv. Terezie z Lisieux), chudoby (zahrnující askezi, službu a skromnost) a rytířství (tedy spiritualitu křesťanských rytířských řádů).^{44, 45}

⁴⁰ NAVRÁTIL, Zdeněk. *První princip. Úvahy o nejvyšší Pravdě a Lásce*. Str. 4. Dostupné z: <https://www.sovinky.obadalek.cz/wp-content/uploads/2016/08/Prvni-princip-ZNF.pdf>

⁴¹ Srov.: *Extracts from speeches of Dr. Jacques Moreillon, Secretary General, World Organization of the Scout Movement (Collection dated 4/16/93). Report to the 2nd World Scout Conference (Paris, July 1990)*. [online]. [cit. 2021-07-30]. Dostupné z:

http://www.catholicscouting.org/ICCS_History/WOSM_Spirituality/wosm_spirituality.html

⁴² Skauting a jeho hodnoty mohou však mít užitek i pro nevěřící, protože v případě, že bez vlastní chyby člověk nepoznal Boha, ale jeho život je naplněn hledáním nejvyšší Pravdy a Lásky (jak k tomu skauting vede) a zároveň je to život v souladu se svým svědomím, je zde možné uvažovat o přínosu skautingu pro případný „křest touhy“, jak o tom učí Katolická církev. Na tomto místě jsou však uvedeny věty, které reprezentují úmysl našeho Zakladatele, který je přesvědčen o tom, že náboženství má ve skautingu velmi důležité místo.

„Věčné spásy mohou totiž dosáhnout všichni, kdo bez vlastní viny neznají Kristovo evangelium a jeho církev, avšak s upřímným srdcem hledají Boha a snaží se pod vlivem milosti skutečně plnit jeho vůli, jak ji poznávají z hlasu svědomí.“

Lumen gentium: věroučná konstituce o církvi. Praha: Scriptum, 1992. Církevní dokumenty (Scriptum). ISBN 80-85528-07-X. LG 16.

⁴³ *Témoignage des Dames de la Sainte-Croix de Jérusalem, Le Scoutisme, textes réunis par G. Cholvy et M.-T. Chéroure*. Le Cerf, 1994. Str. 294.

⁴⁴ Srov.: *Conclusion: une synthèse originale*. [online]. Institut religieux de la Sainte-Croix de Riaumont. [cit. 2021-07-30]. Dostupné z: <https://riaumont.net/scouting/labo-scout/etudes/ame-du-scoutisme/conclusion-une-synthese-originale>

⁴⁵ I když ct. Jacques Sevin používá pouze tyto tři charakteristiky skautské spirituality (dětství, chudobu a rytířství) a na jiném místě také „spiritualita stanu“, je nutné přihlédnout i k dalším částem jeho textům a textů řeholních kongregací, které založil. Z nich lze odvodit níže zmiňovaných osm prvků skautské spirituality.

3. Prvky skautské spirituality

V této kapitole se budeme zabývat prvky skautské spirituality. Každá z křesťanských spiritualit má svá specifika a klade důrazy na trošku jiné oblasti (např. dominikáni dávají důraz na vzdělání, salesiáni na službu mládeži, karmelitáni na vnitřní modlitbu a úctu k Panně Marii), které danou spiritualitu odlišují od jiných spiritualit.⁴⁶ Platí také, že každá spiritualita má více bodů, kterými je utvářena – některé z nich jsou zcela podstatné, jiné jsou doplňující. Stejně tak je to i u skautské spirituality, která je tvořena osmi prvky, jimiž jsou: skautské ideály, rytířství, bratrství (sesterství), služba, askeze, poutnictví, příroda a duchovní dětství. Všechny osm prvků spolu souvisí, a tak je možné vidět, že skautská spiritualita skutečně není jen shluk náhodných bodů, ale soběstačný systém, který je cestou k Bohu. Nyní se zaměříme na zmíněné prvky jednotlivě.

⁴⁶ Ačkoli je skautská spiritualita soběstačnou cestou k Bohu, má vzácnou schopnost být spojena, nebo prožívána i v jiných spiritualitách. Jedná se o rys, který má společný např. se spiritualitou „malé cesty“ sv. Terezie z Lisieux (kterou žijí lidé napříč různými spiritualitami), nebo se spiritualitou rytířskou (mezi členy rytířských řádů můžeme vidět např. i řeholníky různých spiritualit).

3.1. Skautské ideály

Ústředním prvkem skautské spirituality, které tvoří základ skautingu samotného, jsou skautské ideály: tři základní principy, zákon, slib, heslo a denní příkaz. Nelze přemýšlet o skautské spiritualitě, jestliže bychom z ní vyloučili to, co je pro skauting konstitutivní.⁴⁷ Skauting má za cíl komplexní rozvoj člověka, avšak jeho srdcem jsou výše zmíněné ideály. Skautská výchova je zaměřena k naplňování mnoha cílů, které se však následně spojují a vrcholí ve **třech základních principech**, které mají svůj původ v evangeliu. Když se Ježíše ptají, co je v Zákoně nejdůležitější, odpovídá právě těmito třemi principy a dodává, že na nich dokonce „spočívá celý Zákon i proroci“⁴⁸ – jinými slovy: snaha o naplňování těchto principů je tím ústředním, k čemu nás Bůh touží vést. Tyto tři principy „ve své jednoduchosti vyjadřují komplexnost celého Baden-Powellova systému.“⁴⁹ Pokud by byl v některé skautské jednotce (a vlastně i v životě konkrétního skauta) některý z těchto principů omezen, potlačen, či ignorován, pak se těžko bude jednat o skauting.⁵⁰

Kromě základních principů zdůrazňuje skauting ve svých hodnotách **skautský zákon**, v němž jsou zmiňované principy obsaženy.⁵¹ Skautský zákon má deset bodů, a tak nám může připomínat desatero Božích přikázání. Zákon nedefinuje všechny požadavky na jednotlivého skauta, nelze jej brát jako plný výčet toho, k čemu je skaut zavázán.⁵² Můžeme jej chápat jako připomínku křesťanských zásad, jež z desatera a z některých dalších částí Písma vyplývají, ale v osobním životě na ně často zapomínáme. Jako příklad si můžeme uvést radost. Křesťané mají být lidmi radosti,⁵³ ale někdy se stává, že se právě tento rys křesťanství opomíjí. Proto přichází skautský zákon se svým osmým bodem. Neznamena to, že má být skaut vždy veselý, ale že se má snažit o pozitivní přístup k životu, k lidem apod. Mimo jiné je zde také obsažena výzva k odpuštění, které každý člověk potřebuje, a bez něhož nelze žít křesťanskou radostí.⁵⁴ Jiným příkladem může být např. devátý bod skautského zákona, který nás zavazuje k hospodárnosti.

⁴⁷ Srov.: Junák, český skaut, z. s.: *Stanovy spolku*. TDC, 2014, str. 1.

⁴⁸ Mt 22, 36-40

⁴⁹ LUCKÁ, Barbora. *Vůdcovská zkouška: příručka nejen k přípravě na vůdcovskou zkoušku*. Praha: Junák - svaz skautů a skautek ČR, Tiskové a distribuční centrum, 2013. ISBN 978-80-86825-81-6. Str. 34.

⁵⁰ Srov.: Tamtéž. Str. 34.

⁵¹ Srov.: Junák, český skaut, z. s.: *Stanovy spolku*. TDC, 2014, str. 2.

⁵² Srov. ZAPLETAL, Miloš. *Rádce skautské družiny*. Vydání třetí. Praha: Junák - český skaut, Tiskové a distribuční centrum, 2016. ISBN 978-80-7501-102-2. Str. 32.

⁵³ Srov.: Flp 4,4

⁵⁴ Srov.: *Vůdcovská zkouška jinak*. Praha: Junák- český skaut, Pardubický kraj, z. s., 2018. ISBN 978-80-262-1311-8. Str. 21.

Z křesťanství zajisté vyplývá hospodárnost s věcmi, s časem, šetrnost apod., ale někdy si to křesťané málo uvědomují, a proto jej devátý bod skautského zákona zdůrazňuje.

Přihlášením se k životu podle třech základních principů a zákona je **skautský slib**.⁵⁵ Bez jasného vykročení (které je často spojeno s předsevzetím, nebo přímo slibem) nemůže člověk postupovat dál – a to ani v duchovním životě; proto je slib tak důležitý i pro skautskou spiritualitu. Skautský slib (stejně jako ostatní skautské ideály) vychází z křesťanských hodnot a vyjadřuje to, k čemu by každý z křesťanů měl směřovat a je v souladu s křesťanským závazkem.⁵⁶ Navíc je slib vědomým závazkem s trvalou platností. V dnešní době, kdy se spousta mladých lidí obává se trvale k něčemu zavázat (učinit věčný slib) může být zkušenost skautského slibu jistým lékem a překonáním svých obav. Slib je vykročením vpřed. Skautská spiritualita pak tomuto vykročení dává větší výhled.

Dalším důležitým ideálem je **skautské heslo** „Bud' připraven!“ Hodí se jako návod pro všechny oblasti, které chce skauting rozvíjet: oblast duchovní, mravní, intelektuální, sociální a tělesnou, jak nám to říkají *Stanovy Junáka*.⁵⁷ Hned jako první je zde zmíněna oblast duchovní, a proto je důležité mít na paměti, že skautské ideály (včetně skautského hesla) cílí i na ni. K tomu, abychom byli připraveni nás vyzývá Bible: Už v Exodu Bůh vyzývá člověka, aby využíval svěřených darů, a to třeba i navzdory těžkosti a nepřátelství.⁵⁸ V téže knize je také lid vyzýván, aby byl připraven na sestoupení Hospodina⁵⁹ – tedy, že s Bohem a s tím, k čemu nás vede máme také počítat a neustrnout pouze v tom „běžném“. Druhý list Timotejovi nám zase připomíná, abychom byli připraveni ke každému dobrému dílu.⁶⁰ V evangeliu nám Ježíš přikazuje, abychom byli připraveni na příchod Syna člověka⁶¹ – tedy, abychom byli stále připraveni, stále v očekávání srdce. A konečně apoštol Petr nás vyzývá: „Bud'te vždy připraveni dát odpověď každému, kdo by vás vyslyšel o naději, kterou máte.“⁶²

⁵⁵ Srov.: VÍTEK, Tomáš (ed.). *Čekatelská zkouška*. Praha: Junák - český skaut, Tiskové a distribuční centrum, 2016. ISBN 978-80-7501-100-8. Str. 23.

⁵⁶ Srov.: *Les principes et la promesse*. [online]. Institut religieux de la Sainte-Croix de Riaumont. [cit. 2021-07-30]. Dostupné z: <https://riaumont.net/scouting/labo-scout/etudes/aux-origines/naissance/de-baden-powell-au-scoutisme-catholique/les-principes-et-la-promesse>

⁵⁷ Srov.: Junák, český skaut, z. s.: *Stanovy spolku*. Praha: Junák - český skaut, Tiskové a distribuční centrum, 2014, str. 1.

⁵⁸ Srov.: Ex 4,21

⁵⁹ Srov.: Ex 19,11

⁶⁰ Srov. 2 Tim 3,17

⁶¹ Srov. Mt 24,44; Lk 12,35; Lk 12,40

⁶² 1 Petr 3,15

Biblických veršů, které mluví o připravenosti, nebo nás k ní vyzývají je příliš mnoho, než abychom si je zde všechny zmínili. Snad i díky tomu můžeme prohlásit, že skautské heslo je bytostně biblické. Z hlediska křesťanské teologie je každý okamžik možností, kdy nás Bůh může oslovit, nasměrovat nás, ukázat nám nové možnosti. Právě naše připravenost nás disponuje k zaslechnutí Božího hlasu.⁶³

Skautské ideály nejsou pouhou teorií, ale vedou k praxi. To můžeme vidět např. i na **denním příkazu**, který každého skauta vyzývá k uskutečnění alespoň jednoho dobrého skutku denně, přičemž „za dobrý skutek považujeme činy, které děláme ve prospěch jiného člověka, zpravidla úplně neznámého, docela zadarmo a bez jeho žádosti.“⁶⁴ Denní příkaz vyzývá k alespoň jednomu dobrému skutku denně. Neříká, že postačí jeden, ale vychovává člověka k tomu, aby na tento svůj závazek denně pamatoval, a tak se dobré skutky stávají ne nějakou aktivitou, výkonem, nýbrž jednáním, které je člověkem chtěné a stává se pro něj stále více přirozenějším.

3.2. Rytířství

Jedním z pramenů, z něhož skauting čerpá, je křesťanství a křesťanské rytířství. Skauti o sobě prohlašují, že jsou rytíři dneška,⁶⁵ a někdy také dokonce, že jsou pokračovateli rytířské tradice. Snad i proto někdy užívají věřící skauti osmihrotý „maltézský“, nebo „jeruzalémský“ kříž,⁶⁶ který je symbolem rytířství a odkazem na Ježíšovo osmero blahoslavenství.⁶⁷

Je potřeba vědět, že rytířství primárně nespočívá v umění válčit, ale v úsilí o mír⁶⁸ a v míru o snahu projevat křesťanskou lásku především skrze službu. Tuto skutečnost můžeme nalézt jednak v oficiálních skautských materiálech, dále také např. kresbách,⁶⁹ které

⁶³ Srov.: GUARDINI, Romano. *O modlitbě: uvedení do školy křesťanské modlitby*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2006. ISBN 80-7192-899-2. Str. 194.

⁶⁴ ZAPLETAL, Miloš. *Rádce skautské družiny*. Vydání třetí. Praha: Junák - český skaut, Tiskové a distribuční centrum, 2016. ISBN 978-80-7501-102-2. Str. 28.

⁶⁵ Srov.: *Chevalerie et ordre*. [online]. Institut religieux de la Sainte-Croix de Riaumont. [cit. 2021-07-30]. Dostupné z: <https://riaumont.net/scouting/lab0-scout/etudes/aux-origines/un-scoutisme-catholique-par-ses-moyens-memes/la-spiritualite-scout0/chevalerie-et-ordre>

⁶⁶ Viz: Příloha č. 1. A, B.

⁶⁷ Viz: Mt 5,3-10

⁶⁸ Srov.: *Une doctrine sociale*. [online]. Institut religieux de la Sainte-Croix de Riaumont. [cit. 2021-07-30].

Dostupné z: <https://riaumont.net/scouting/lab0-scout/etudes/ame-du-scoutisme/philosophie-du-scoutisme-thomisme/une-doctrine-sociale>

⁶⁹ Viz: Příloha č. 2.

se ve skautském hnutí objevují, ale především v hodnotách, jež mají mnoho společného s hodnotami současných rytířských řádů Katolické církve. Hodnoty rytířských řádů se nemění, avšak mění se jejich forma. Řád maltézských rytířů popisuje rytířství třetího tisíciletí následovně:

„Znamená to obětovat se zmírňování utrpení a přinášet balzám křesťanské lásky a pomoci k nemocným kdekoli na světě, a to nejen v nemocnicích, ale i u nemocných doma, v pečovatelských domech, nebo v útulcích pro lidi bez domova.“⁷⁰

Podobně se vyjádřil i generální vikář Rytířského řádu křižovníků s červenou hvězdou, když řekl, že je důležité, aby se rytířský řád vrátil k tomu, co je pro něj zásadní: k ochraně chudých, sirotků a vdov.⁷¹ Vzhledem k právě zmíněnému můžeme vidět, že rytířství třetího tisíciletí (k němuž se skauting hlásí) spočívá ve službě bližním a ochraně slabých. V podstatě by se dalo vystihnout policejním heslem „pomáhat a chránit“, prastarým rytířským heslem: „léčit, bránit a pomáhat“, nebo prostě roverským heslem „sloužím!“

Za zmínku stojí také skautský kroj, který je více než krojem spíše uniformou, jež nám může připomínat uniformu některých rytířských řádů. Potvrzením podobnosti skautského kroje s uniformou rytířských řádů je také podobná symbolika a její význam.

Se skautským krojem, připomínajícím rytířskou uniformu, je také spojena legenda o skautském šátku. Ten skauti intuitivně vnímají jako velmi cennou součást své uniformy. Někteří skauti políbí svůj šátek před tím, než si jej vloží na ramena – stejně, jako kněz políbí štolu, kterou si na sebe obléká. V současné době, při některých příležitostech (např. výpravách, schůzkách, neformálních akcích apod.), zastupuje šátek jistým způsobem celý skautský kroj. Důvodem k takovému přístupu k šátku a jeho hodnotě je legenda o vzniku skautského šátku, který je vlastně považován za středověkou svátostinu. Legenda vypráví, že muž, který byl přijat do rytířského společenství, obdržel při obřadu právě šátek. Kněz mu jej vložil na ramena se slovy: „Vezmi tento šátek, to jest zástěru Kristovu z večeřadla. Je to znak služby, pokorné služby, nejpokornější služby.“⁷²

⁷⁰ *Řádová spiritualita*. [online]. Řád Maltézských rytířů: České velkopřevorství. [cit. 2021-02-09]. Dostupné z: <http://cvp.maltezskyrad.cz/rad-a-jeho-institute/radova-spiritualita/>

⁷¹ Srov.: HLADÍK, Jiří. *Anežka Česká*. [televizní dokument]. ČT2, 12. 11. 2019. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/10300411223-anezka-ceska/21156226410>

⁷² BRABEC, Petr. *Skautská řeč symbolů*. In: *Skauting. Dvoutměsíčník pro skautskou výchovu*. 2014, říjen, listopad. Str. 19.

Šátek má tedy symbolizovat rytířskou službu, kterou na sebe skaut přijal, a ke které se svým slibem zavázal. Skaut má pamatovat, že jeho služba není jen chvilkovým záparem, nebo příležitostnou aktivitou, nýbrž je to jeho poslání a životní styl. Skaut je veden k tomu, aby se stále více stával bytostně tím, kdo chce sloužit a pomáhat. Jeho závazek služby, kterou symbolizuje skautský šátek má připomínat také turbánek, jímž si skaut svůj šátek spíná u krku. Turbánek má tvar kruhu. Kruh je symbolem věčnosti, nepomíjivosti jeho závazku, ale i věčné odměny, k níž svou službou směřuje. Můžeme říci, že turbánek je prsten, který skautovi připomíná věrnost skautským ideálům – zejména služby, neboť turbánkem (symbolem věrnosti) se spíná šátek (symbol služby).

I další části skautského kroje se vztahují k rytířské symbolice a k symbolice rytířské uniformy.⁷³ Skautský klobouk symbolizují rytířskou helmu; baret tradičně patřil ke slavnostnímu oděvu některých rytířských řádů.⁷⁴ Stejně tak je i opasek s ozdobnou, kruhovitou sponou, na nějž se upínal meč, převzat z rytířské uniformy.⁷⁵ Dva kroužky na opasku jsou připomínkou dvou věcí, které u sebe rytíř nosil: meč a misericord⁷⁶; tak rytíři připomínali, že má druhé chránit, bojovat za ně, ale také, že má prokazovat milosrdenství. Funkční štítek zase připomíná štít, kterým rytíř bránil sobě svěžené osoby v bitvě.

Po skautských ideálech je rytířství nejsilnějším prvkem skautské spirituality, protože většina ostatních prvků je spíše konkretizací právě rytířství.

3.3. Bratrství (sesterství)

K rytířským společenstvím patří neodmyslitelně důraz na bratrství. Skauti mají své bratrství (sesterství) ustaveno ve čtvrtém bodu svého zákona. Ten je vyzývá chovat se bratrsky

⁷³ Členové rytířských řádů nosili tři druhy oděvů: rytířskou uniformu, kukula, nebo plášť na bohoslužby a zbroj (společně s oděvy k ní náležející) pro chvíle bitvy. Ve volném čase, kdy nebylo důležité mít řádový oděv byl rytíř často oděn delším škapulířem s řádovým křížem.

⁷⁴ Viz: Příloha č. 3.

⁷⁵ Viz: Příloha č. 4.

⁷⁶ Malý nůž, který rytíř použil, aby ulehčil odchod svému umírajícímu, těžce raněnému spolubratrovi. Pro nás symbolizuje závazek jednat milosrdně.

ke všem skautům a skautkám na celém světě, napříč skautskými organizacemi, a navíc dle svých možností, být připraven podpořit každého člověka v konání dobra.⁷⁷

Skauting tak předstihl křesťanskou spiritualitu v úsilí o celosvětový mír a bratrství (sesterství) bez rozdílu – proto může být právě skauting obohacením křesťanské spirituality, která se v jistých momentech uzavírala sama do sebe (ať už ze strachu z odlišnosti druhých, tak z obavy o ztrátu toho, co je jí vlastní). Papež František znovu vyzval k úsilí o celosvětové bratrství.⁷⁸

Skauti a skautky si své bratrství (sesterství) vyjadřují vícerym způsobem. Předně tím, že se v jistých chvílích (zvláště těch oficiálních) oslovují „bratře“, „sestro“. Dalším oficiálním vyjádřením je na našem území podání levé ruky s překřížením malíčku. Důvod pro tento netradiční pozdrav je několikerý. Zaprvé ten, že levá ruka je blíže k srdci, a tak si symbolicky skauti vyjadřují, že jsou si vzájemně blízcí, že jsou jako bratři a sestry. Druhým důvod vychází z prostředí válečníků. Válečník obvykle držel v pravé ruce zbraň a v levé ruce štít. Podání pravé ruky tedy znamená: „nemám v ruce zbraň, nemusíš se mě bát, nechci ti ublížit“. Podání levé ruky má daleko hlubší poselství – říká se tím: „nemám v ruce štít, protože ti natolik věřím jako člověku, který mi nechce ublížit.“ Překřížení malíčků při stisku levice má vyjadřovat také vzájemnou blízkost – symbolizuje totiž objetí. Kromě pozdravu je možné zmínit i vzájemné tykání. Skauti jsou bratři a sestry, a jako členové jedné rodiny si tykají bez ohledu na věk, společenské postavení, funkci, či cokoli jiného.

V neposlední řadě je možné uvést dva nejdůležitější skautské svátky, v nichž je zdůrazněno bratrství (sesterství). Jedná se o Svátek sv. Jiří (24. duben) a Den sesterství (22. únor). V obou zmíněných dnech si skauti připomínají, že jsou bratry a sestrami. Dalšími dny mohou být např. Den družnosti⁷⁹ (25. říjen) a nově Scout Scarf Day⁸⁰ (1. srpen). Právě v těchto

⁷⁷ Srov.: *Nous sommes Fraternelles*. [online]. Institut religieux de la Sainte-Croix de Riaumont. [cit. 2021-07-30]. Dostupné z: <https://riaumont.net/scouting/labo-scout/citations-scoutes/citations-de-spiritualite-scoutes/nous-sommes-fraternels>

⁷⁸ Srov.: FRANTIŠEK, papež. *Fratelli tutti: encyklika o bratrství a sociálním přátelství*. Praha: Karmelitánské nakladatelství, 2021. Dokumenty (Karmelitánské nakladatelství). ISBN 978-80-7566-217-0. FT č. 8.

⁷⁹ Srov.: *Historie skautingu: cestou k pramenům*. Praha: Junák - svaz skautů a skautek ČR, 1999. Vůdcovská zkouška. ISBN 80-86109-27-5. Str. 16.

⁸⁰ Viz: *Scout Scarf Day 2021*. [online] Scout Scarf Day. [cit. 2021-02-09]. Dostupné z: <https://www.scoutscarfday.com/?locale=en>

dnech se skauti více navštěvují, pořádají společné akce a často také nosí svou uniformu, která je všechny spojuje, a tak je také výrazem jejich bratrství (sesterství).

Může se objevit otázka, jak chápat skauty-nekřesťany vzhledem ke skautské spiritualitě. Odpověď nám opět dávají některé rytířské řády, které mezi své přidružené členy přijímají i nekřesťany,⁸¹ z čehož vyplývá, jaký je přiměřený postoj vůči skautům-nekřesťanům vzhledem ke skautské spiritualitě založené na křesťanství. Skautská spiritualita a její důraz na bratrství (sesterství) nás nutně vedou k ekumenickému společenství, a dokonce k mezináboženskému dialogu, v němž právě skauting působí jako jednotící prvek. Skauti jsou bratři, neboť jsou rytíři dneška, sdružení v jedno rytířské společenství, pod stejnými ideály.⁸²

3.4. Služba

Rytířství, jež je dominantním prvkem skautské spirituality, se uskutečňuje zejména skrze službu. Jak již bylo výše ukázáno na příkladu skautského šátku a turbánku, považují skauti službu za bytostný postoj, k němuž se formují, a který se každodenně snaží naplňovat ve svém běžném životě. „Lásku rozdávat, všechněm pomáhat je jasný ideál.“⁸³ Formace k postoji služby začíná již ve skautském věku, kdy se děti snaží přijmout za samozřejmou součást dne dobrý skutek – skutek služby. Jedním z ideálů skautského hnutí je denní příkaz, který je základní a každodenní povinností každého skauta či skautky. Již dětem je vyloženo, že v denním příkazu nejde o nějakou drobnost, nýbrž o vědomé a zcela dobrovolné vykonání dobrého skutku. Skauti také mají způsoby, kterými si ověřují, zda dennímu příkazu (své základní povinnosti) dokázali dostát. Jedním z těchto způsobů je tzv. uzel dobrého skutku, který si může skaut uvázat na svůj šátek, pokud již v daném dni uskutečnil dobrý skutek. Druhým způsobem ověření je pak mince dobrého skutku, kterou někteří skauti nosí ve své kapse; pokud vykonají

⁸¹ Srov.: *Stanovy soukromého sdružení křesťanů Vojenský a špitální řád svatého Lazara Jeruzalémského – Bohemia České velkopřevorství*. Hlava IV, článek 19, odstavec 8. Str. 15.

⁸² Srov.: BENOIT, Nicolas. *Aux sources du Scoutisme Français*. Paris: Éclaireurs de France, 1911. Str. 76. Citát dostupný z: <https://riaumont.net/scouting/labo-scout/citations-scoutes/citations-de-spiritualite-scoutes/nous-sommes-fraternels>

⁸³ *Mezinárodní hymna skautek*. In: BŘICHÁČEK, Václav. *Skautskou stezkou: základní příručka pro skauty a skautky*. Praha: Junák - svaz skautů a skautek České republiky, 1998. ISBN 80-86109-07-0. Str. 377.

dobrý skutek, přendají si minci do jiné kapsy, a tak si při večerní bilanci dne mohou zkontrolovat, zda denní příkaz naplnili.⁸⁴

Denní příkaz tvoří základ nikdy nekončící formace ke službě. Skautské hnutí však nezůstává jen u tohoto základního kroku. Během skautské výchovy absolvuje skaut různé akce, při nichž skauti společně vykonávají nezištně nějakou službu pro své bližní. V prostředí českého skautingu můžeme jmenovat např. tyto charitativní a služební akce – např. *Postavme školu v Africe, Skautský dobrý skutek* apod. Služba je tedy ve skautingu přítomná především v důrazu na její přítomnost v osobním životě každého skauta, a je podporována příležitostnými akcemi společné služby. Můžeme zde mluvit o obohacení křesťanské spirituality skautingem, neboť skauting chápe službu jako prostředek osobního rozvoje a zároveň jako cestu k proměně světa, což je jistě pro křesťanskou spiritualitu rozvoj ideálu služby.

Vrcholem formace ke službě je věk roverů a rangers.⁸⁵ Právě v jejich ideálech je služba nejvíce přítomna. Jejich roverské heslo zní „Sloužím!“ a je přítomno také ve znaku roverů a rangers.⁸⁶

Skautskou službu můžeme rozdělit na dva směry: obecnou a speciální. Právě jsme si zmínili obecnou skautskou službu, a to jak osobní, tak společnou. Speciální skautskou službou je výchova dětí a mládeže, kterou zastávají skautští rádci a jejich vedoucí. Skauting rozhodně není jen dětskou organizací,⁸⁷ neboť je myšlenkovým hnutím, životní stylem, a také spiritualitou (jíž se v této práci zabýváme). Přesto větší část oficiálních členů tvoří děti a mládež. Je tomu tak proto, že skauting jako hnutí vidí potřebu služby při výchově a formaci právě dětí a mládeže. Skauting má pro tuto službu rozvinutou svou metodu, jejíž prvky jsou definovány i ve stanovách, a jejíž cílem je komplexní rozvoj člověka. Jedním z prvků skautské výchovné metody je také výchova v oblastech mravní a duchovní.

⁸⁴ Viz: Příloha č. 5.

⁸⁵ Srov.: KUPKA, Ondřej. *Roverský začátek*. Praha: Junák - svaz skautů a skautek ČR, 2013. ISBN 978-80-86825-79-3. Str. 6.

⁸⁶ Srov.: Tamtéž. Str. 16.

⁸⁷ Srov.: BŘICHÁČEK, Václav. *Poselství skautské výchovy*. Liberec: Skauting, 1991. ISBN 80-85421-02-X. Str. 16.

3.5. Askeze

Askeze je cvičení, které má člověka uschopnit k naplňování svého povolání. Askeze skautské spirituality je zaměřená na připravenost pro službu bližním. Skautská askeze se projevuje v několika oblastech zároveň: v tělesném výcviku, ve zvládnutí a kultivaci emocí, intelektuálním rozvoji, ale třeba také v oblasti duchovní jako schopnost odpouštět.

V době, kdy rytířské řády zastávaly úlohu armády bylo tělesné cvičení nevyhnutelné. Skautům zůstalo dodnes. Skrze askezi těla může být člověk silnější, odolnější a vytrvalejší, a tak připravený pro službu bližním. Tělesná askeze zahrnuje jednak tělesné cvičení (ve smyslu posilování svalů), ale třeba také otužování se, manuální práce, delší chůze, nebo snášení nepohodlí. Skautskou spiritualitu tak lze označit také za „spiritualitu zdraví.“⁸⁸

Stejně tak askeze v oblasti zacházení s emocemi a psychické odolnosti můžeme pozorovat rytířský příklad. Rytíř, aby mohl plnit své poslání, které bylo náročné, potřeboval značnou dávku psychické odolnosti, a také mít sám sebe pod kontrolou. Pokud došlo na boj, byly tyto duševní schopnosti zcela zásadní. Skauti se snaží o totéž, neboť usilují o seberozvoj a zároveň o to, aby byli dobře připraveni na službu bližním a přesažným hodnotám.

Můžeme také mluvit o askezi vůle, díky které se skaut učí volit nejen podle toho, co jej baví, nebo je příjemné, ale také podle potřeb svých bližních, podle užitečnosti díla, podle hodnot, jež poznává jako ty, které by měly řídit jeho život apod. I díky této askezi je skaut disponován k naplňování ideálu služby.

Askeze intelektuální – tedy učení – má taktéž za cíl připravit ke službě. Skauti jsou již od začátku vedeni k neustálému intelektuálnímu růstu. Je zde nutné říct, že skautské hnutí dbá na učení se tím, co člověk dělá, takže pokud je to možné, má být učení nejen teorie, ale především praxe. Ideálně by si měl skaut osvojit schopnost učit se, např. skrze četbu knih, diskusi s dalšími lidmi, pozorování, praktický výcvik apod. Skautská tradice je plná různých zkoušek a výzev, které mají za cíl člověka vyzývat a motivovat ke stálému vzdělávání a práci na sobě samém.

⁸⁸ REVET, Albert. *Statuts de la Sainte-Croix*. Kap. V. „*Chudoba*“. Institut religieux de la Sainte-Croix de Riaumont. Citát dostupný z: <https://riaumont.net/scouting/labo-scout/citations-scoutes/citations-de-spiritualite-scoutes/fortement>

Askeze v oblasti duchovní může být přítomna např. v cvičení se ve schopnosti odpouštět. Ježíš nám dává vysoký nárok lásky k nepřátelům.⁸⁹ I v nejdůležitější křesťanské modlitbě říkáme „odpusť nám naše viny, jako i my odpouštíme našim viníkům.“ Schopnost odpouštět je pro křesťany (a vlastně pro kteroukoli zdravě fungující společnost) velmi důležitá. Skauting se snaží k osvojení si této schopnosti vést své členy, snaží se o mír, který je možný jediné díky vzájemnému odpuštění a přijetí.

Skautskou askezi lze brát také jako formu chudoby. Chudoba je tedy přítomna v tom, že skaut si vystačí s málem, často s nepohodlím, v provizorních podmínkách, že je šetrný a hospodárný,⁹⁰ v tom, že dokáže pracovat se svými emoci (usměrnit emoce svou vůlí) a zároveň přijmout náročné podmínky, díky investici do své psychické odolnosti. Chudoba se projevuje i v tom, že svůj čas věnuje k intelektuální práci na sobě samém, která jej připravuje pro život i pro službu bližním. A konečně se chudoba projevuje také v odpuštění, smíření a přijetí, kdy člověk (skaut) dokáže rozdávat milosrdenství.

3.6. Poutnictví

S rytířskými řády spojuje skauty také úcta ke svatému Jiří, který je hlavním patronem skautů. Junácká hůl nám může připomínat kopí sv. Jiří, kterým na ikonách či obrazech zabíjí draka.⁹¹ Stejně tak nám tato hůl může připomínat hůl poutníka. Symbolicky skautovi hůl připomíná to, že má jako sv. Jiří bojovat se zlem, že je na zemi pouze poutníkem, a také vyjadřuje, že jako rytíř může zvítězit a jako poutník může dojít k Cíli jediné když si zachová svou přímou, svou důstojnost Božího dítěte, a neskloní se před zlem. I rytířská tradice zná hůl, kterou nazývá „abacus“.⁹² Tu nosili při obřadech důstojníci rytířských řádů jako připomínku, že mají jít za Kristem, aby mohli dobře zastat úlohu představeného, a aby jejich vlastní pouť byla příkladem pro bratry jim svěřené.

V rytířské tradici odkazuje i v současnosti na poutnictví svatojakubská mušle, kterou si rytíři připínají na své pláště, pokud vykonají pouť do Svaté země, nebo do Santiaga de

⁸⁹ Srov.: Mt 5,44

⁹⁰ Srov.: SEVIN, Jacques. *Pour penser scoutement*. Arcueil: Les Presses d'Ile de France, 2019. ISBN: 978-2708881761. Str. 51.

⁹¹ Viz: Příloha č. 6.

⁹² Viz: Příloha č. 7.

Compostela (podle toho, jak jim jejich tradice určuje).⁹³ Připínání nejznámějšího symbolu poutníka doprostřed řádového kříže připomíná, jak důležité je věnovat pozornost své životní pouti, pokud chci být skutečně dobrým členem rytířského řádu, a že kráčet na své životní pouti je vždy lepší a jistější ve společenství svých bratří.⁹⁴

Nyní jsme mohli vidět, že poutnictví jistým způsobem k rytířství patří, a že tradice poutnictví je v rytířských společenstvích přítomná. Ve skautské spiritualitě je poutnictví více než aktuální. Jeho vyjádřením a uvědoměním mohou být výpravy, expedice a poutě, které skauti během roku mnohokrát absolvují. Ačkoli má každá svůj vlastní program, zaměření, důvod atd., všechny jsou příležitostí k zamyšlení se nad poutí svého života. Skaut si může při každé výpravě uvědomit, že je na zemi jen poutníkem, a že jeho pravý domov a cíl je v nebeském království. Při množství naprosto různých výprav se může rozpomenout na to, že jakákoli činnost, jakékoli setkání, každá chvíle se může stát krokem na cestě k Bohu a bližním. A stejně jako při jiných příležitostech může poznávat, že cesta ve společenství bratří a sester je jednodušší a radostnější, což ústí v poučení k duchovnímu životu, který je taktéž snadnější a radostnější, když se jej člověk snaží žít ve společenství.

Skautská spiritualita je spiritualitou stanu,⁹⁵ spiritualitou poutníka. Skaut následuje Slovo, které se stalo tělem a postavilo si svůj stan mezi lidmi.^{96, 97} Výpravy, expedice, tábory apod. nám připomínají dočasnost pozemských věcí, stejně jako cíl naší pouti, kterým je nebeské království. Skautská spiritualita tak má vést k tomu, aby si byl skaut vědom Boží přítomnosti uprostřed nás lidí, přítomnost Boha, který je naším Průvodcem na cestě života, a také má vést k rozhodnutí tohoto Průvodce následovat a neusnout na cestě života tím, že by ustrnul v pohodlí a lacinosti světa, takže by ztratil pohled na cíl, kterým je nebeský domov.

⁹³ Viz: Příloha č. 8.

⁹⁴ Viz: Příloha č. 9.

⁹⁵ Srov.: *La spiritualité de la Tente*. [online]. Soeurs de la Sainte Croix de Jérusalem. [cit. 2021-07-30] Dostupné z: <http://soeurs-scboran.fr/Article-la-spiritualite-de-la-tente-61.html>

⁹⁶ Srov.: Jan 1,14

⁹⁷ Tuto skutečnost si někdy skauti připomínají tím, že vytvářejí ve svých kaplích svatostánek ve tvaru stanu. Viz: Příloha č. 10.

3.7. Příroda

Příroda hraje ve skautingu velkou roli nejen proto, že ji chápeme jako Boží dar, ale také proto, že je pro nás podkladem pro úvahy o jejím Stvořiteli. Všechno stvořené v sobě nese stopy Boží, a tak nás přirozeně může vést k setkání s Bohem; proto „je třeba číst přírodu a Bibli současně.“⁹⁸

Úžas nad krásou a skvělostí přírody je ve spojení s duchovním životem něčím velmi zdravým. Právě díky tomuto úžasu přistupujeme k Bohu ne jako k tomu vyžadujícímu a vyměňujícímu,⁹⁹ ale jako k tomu, kdo mě obdarovává.¹⁰⁰

Žít s ohleduplností k přírodě a k prostředí, ve kterém žijeme, je velkým specifikem skautské spirituality. Dříve byl v křesťanství tento proud reprezentován zejména tzv. keltskou spiritualitou a z ní vycházející keltskou liturgií, která byla plná obrazů a příměrů z přírody.¹⁰¹ Silným podnětem pro zařazení přírody do spirituality bylo také působení sv. Františka z Assisi (k němuž se skauti a zvláště vlčata odvolávají jako ke svému patronovi). Od sv. Františka se nám dochoval důraz na přírodu, viditelně reprezentovaný např. *Chvalozpěvem stvoření*.¹⁰² V současném křesťanství je příroda a životní prostředí zdůrazněna především v encyklice *Laudato si'* od papeže Františka.¹⁰³ Skautská spiritualita je jedna z mála, která se přírodou intenzivně zabývá a využívá ji jako prostředek k rozvoji (včetně rozvoje duchovního), a také k poznávání Boha a jeho krásy.

Příroda má pro skauting dvojí hodnotu: kontemplativní a asketickou.¹⁰⁴ Kontemplativní jsme si právě načrtli. Spočívá v nalézání přírodní krásy a úžasnosti jako stopy Boží, jako odkazu

⁹⁸ „Přírodu a Bibli je třeba číst současně.“ Origenes

⁹⁹ Tzn. Bůh není automat, do něhož vhodím příslušný počet modliteb, postů, či dobrých skutků a vypadne mi milost, o níž Boha žádám.

¹⁰⁰ Srov.: KOHÁK, Erazim. *Post scriptum: Psové*. Praha: EVA, 1993. Str. 28.

¹⁰¹ Viz: OBRDLÍKOVÁ, Kristýna. *Keltská spiritualita*. [online] Getsemany, listopad 2007. [cit. 2021-07-30]. Dostupné z: <https://www.getsemany.cz/node/1199>

¹⁰² Viz: POSPÍŠIL, Ctirad Václav (ed.). *Františkánské prameny*. Olomouc: Matice cyrilometodějská, 2001. ISBN 80-7266-073-X. Str. 76.

¹⁰³ Viz: FRANTIŠEK, papež. *Laudato si'. Bud' pochválen. Encyklika o péči o společný domov*. Praha: Paulínky, 2015. ISBN 978-80-7450-187-6.

¹⁰⁴ Srov.: *La nature comme école du sens de Dieu*. [online] Institut religieux de la Sainte-Croix de Riaumont. [cit. 2021-07-30]. Dostupné z: <https://riaumont.net/scouting/lab0-scout/etudes/aux-origines/un-scoutisme-catholique-par-ses-moyens-memes/la-spiritualite-scout0/la-nature-comme-ecole-du-sens-de-dieu>

na svého Stvořitele.¹⁰⁵ Asketická hodnota pak znamená, že příroda je pro skauty velkou školou a zároveň ideálním výcvikovým prostorem.

3.8. Duchovní dětství

Skautské hnutí se zabývá výchovou dětí a mládeže. Skautská spiritualita vede k prožívání duchovního dětství tak, jak nám to doporučil sám Ježíš: „Nebudete-li jako děti, jistě nevejdete do Božího království.“¹⁰⁶ Ježíš dává celému křesťanstvu za vzor dítě. A je velmi užitečné, pokud se snažíme žít duchovní život v ideálu dětství. Neznamená to být dětinští, nebo zdětštilí, nýbrž vůči Bohu důvěřiví jako děti. Malé děti důvěřují svým rodičům a přijímají jejich lásku. Podobně je důležité žít duchovní život, svůj vztah s Bohem v dětské důvěře a ve vědomí Boží lásky, která nás proměňuje.

Vzorem pro spiritualitu dětství (k níž směřuje i skautská spiritualita) je „malá cesta“ sv. Terezie z Lisieux, kterou doporučoval i otec Jacques Sevin.¹⁰⁷ V její spiritualitě můžeme najít několik bodů, které jsou pro duchovní život obecně velmi důležité. Jsou to:

Uznání slabosti. „Řekneme-li, že hřích nemáme, klameme sami sebe a pravda v nás není. Když však uznáme, že se dopouštíme hřichu, on nám hříchy odpustí.“¹⁰⁸ Křesťanství, které je žito v přesvědčení, že jsme správní, bezhříšní a že si vystačíme se svými dobrými skutky, není ani správné, ani radostné. Jistý pokoj nám přinese uvědomění si, že před Bohem se nemusíme bát být slabí a hříšní, a že když mu své hříchy svěříme, setkáváme se s jeho milosrdenstvím.

Také slabosti, které se netýkají oblasti hřichu, ale např. naší povahy, schopností apod. je třeba přijmout. Je důležité přijmout sebe, takového jaký jsem (i se svými slabostmi), což je

¹⁰⁵ Srov.: *Příroda – Bohu na stopě*. [online] Vira.cz, 21. 9. 2001. [cit. 2021-07-30]. Dostupné z: <https://www.vira.cz/texty/glosar/priroda-bohu-na-stope>

¹⁰⁶ Mt 18,3

¹⁰⁷ Srov.: *Textes de spiritualité du Père Marcel Forestier*. [online] Institut religieux de la Sainte-Croix de Riaumont. [cit. 2021-07-30]. Dostupné z: <https://riaumont.net/scouting/labou-scout/citations-scoutes/citations-du-pere-forestier/textes-de-spiritualite-du-pere-marcel-forestier/>

¹⁰⁸ 1 Jan 1,8

možné, když přijmu Boží lásku k sobě samému, která je naprosto bez hranic, bez odměřování, nezávislá na mých výkonech či pádech.¹⁰⁹

Důvěra. Děti nespolehají na svou dokonalost, nebo čistě jen na své schopnosti. Ví, že mají rodiče, kteří jim pomohou. V duchovním životě nejsme schopni se vyšplhat na horu svatosti, vydrápat se do nebe (je to milost¹¹⁰ Boží). Víra není jen intelektuálním přesvědčením o pravdě, ale také je také důvěrou. Duchovní život a naše spása není jen náš výkon, nýbrž spolupráce (synergie) mezi mnou a Bohem. Člověk udělá, co může, a Bůh doplní, co by chybělo. Nejdůležitější je mít v srdci slovo „chci“ – chtít milovat Boha, své bližní i sebe. Když chceme milovat, pak už milujeme.¹¹¹

„Důvěra v Boha se rozvíjí především komunikací, ať už nepřímou (např. pozorováním a obdivem přírody) nebo přímo s Bohem (modlitbou, bohoslužbou, osvojováním a ověřováním Božích zásad apod.). Pokud, se zanedbá tato komunikace, vážně většinou i orientace života na objektivní hodnoty a ten směřuje pak k vždy nesprávnému egoismu.“¹¹²

Vděčnost. Bůh je tím, kdo nás neustále obdarovává – dokonce do té míry, že nám dává sám sebe. A to v nás oprávněně vyvolává úžas, spojený s vděčností.¹¹³ Vděčnost, které učíme už malé děti, je správnou reakcí na Boží štědrost a Boží sebedarování. Rozlišujeme zde chválu a dík. Ve chvále Bohu vyjadřujeme, kým pro nás je, co pro nás znamená. V případě díků vyjadřujeme vděčnost za to, co jsme od Boha dostali. Chvála a dík jsou velmi zdravé pro duchovní život i proto, že dávají člověku možnost přijímat život pozitivně, a přitom nezapomínat na velikost Boží štědré lásky.

Láska. „Výchova musí vést k vnímání lásky.“¹¹⁴ To platí i o výchově duchovní. Naším úkolem je objevovat, učit se porozumět, rozjímat a dále rozdávat lásku. Děti jsou těmi, kdo často bezprostředně vyjadřují lásku, a to zcela jednoduchými slovy či gesty. Spiritualita bez

¹⁰⁹ Srov.: PHILIPPE, Jacques. *Cesta důvěry a lásky: inspirace Terezie z Lisieux pro 21. století*. Praha: Paulínky, 2014. Cesty spirituality. ISBN 978-80-7450-133-3. Str. 61.

¹¹⁰ Milost je dar zdarma daný.

¹¹¹ „Láska se nezakládá na pocitu, že milujeme, ale na vůli chtít milovat. Když chceme milovat, už milujeme. Když chceme nadevše milovat, potom milujeme nadevšechno.“ Sv. Charles de Foucauld

¹¹² KAŇA, Jiří. Život, výchova a skauting. In: OBRR-Speciál. Brno: 20. středisko Junáka Brno – redakční rada brněnského kruhu R+R, 1995. Str. 16. Dostupné z:

https://wiki.rovernet.cz/lib/exe/fetch.php/obr_r_21_zivot_a_duchovni_vychova.pdf

¹¹³ Srov.: KOHÁK, Erazim. *Post scriptum: Psové*. Praha: EVA, 1993. Str. 28.

¹¹⁴ KAŇA, Jiří. Život, výchova a skauting. In: OBRR-Speciál. Brno: 20. středisko Junáka Brno – redakční rada brněnského kruhu R+R, 1995. Str. 18. Dostupné z:

https://wiki.rovernet.cz/lib/exe/fetch.php/obr_r_21_zivot_a_duchovni_vychova.pdf

osobního a důvěrného vztahu s Bohem by byla nebezpečná. Proto je základem duchovního života důvěrný vztah s Bohem, zahrnující modlitbu, stejně jako drobné skutky, vyjadřující náklonnost. Sv. Terezie z Lisieux říkala, že pro Boha trhá květiny – tj. dělá nepatrné dobré skutky, maličkosti, kterými chce Bohu vyjádřit, že jej má ráda.

4. Formace ve skautské spiritualitě

Čtvrtá kapitola se bude zabývat cestou, jak vést především sebe, ale i sobě svěřené ke skautské spiritualitě. Při formaci ve skautské spiritualitě musíme brát ohled na individualitu člověka. Zaměříme-li se na jednotlivé výchovné kategorie ve skautském hnutí, zjišťujeme, že ve věku benjamínků, vlčat a světlušek, jde o přípravu na možnost života podle skautské spirituality. Ve věku skautů a skautek je možné přistoupit na seznamování se se skautskou spiritualitou přímo. Skautská spiritualita jim může v tomto věku velmi pomoci, pokud je jim nabízena nenásilně a postupně. Stěžejním obdobím této formace je pak věk roverů a rangers, kde duchovní život hraje velikou roli; proto může roverské společenství fungovat jako tzv. farní společenství mládeže.¹¹⁵ Ve věku roverů a rangers by mělo dojít k aktivnímu rozhodnutí k seberozvoji a sebeformaci.¹¹⁶ Právě zmíněná hlubší (a vlastně nikdy nekončící) formace ve skautské spiritualitě je aktuální (a možná i nejaktuálnější) v dospělém věku. Skauting rozhodně není jenom dětskou organizací, nebo pouze sdružením dětí, mládeže a jejich vychovatelů – o tom svědčí např. i existence ISGF – skautské organizace pro dospělé; v Junáku existence kmenu dospělých. Myslíme-li skautské hodnoty vážně, pak nás přirozeně vedou k členství (oficiálnímu, či členství srdcem) i v dospělosti. Jestliže děti a mládež vedeme k nějakým hodnotám a k důležitosti skautského společenství, pak v dospělosti tomu nemůže být jinak – od výchovy se však dostáváme k sebevýchově.

V následujících částech si ukážeme, které formy jsou obzvláště vhodné pro postup ve skautské spiritualitě. Ačkoli je tato formace komplexní, budeme se jí věnovat vzhledem ke každému prvku skautské spirituality zvlášť. Mějme na paměti, že následující prostředky formace ke skautské spiritualitě **nejsou vyčerpávajícím seznamem** možností, nýbrž jen a pouze uvedením **několika málo** možností toho, co lze při formaci využít. Bylo by vážnou chybou zůstat **pouze** u níže uvedených prostředků. Zároveň bychom neměli opomenout, že je třeba využívat jak prostředků, které jsou nám skautům vlastní (a my je použijeme také pro

¹¹⁵ Václav Břicháček popisuje roverský věk takto:

„Roverský věk od 15 let výše **je vhodný k rozvíjení duchovní kultury**. Je to doba přemýšlení, hledání životní orientace, zkoušení různých cest, velkých ideálů, ale zároveň prvních pocitů naprostého nepochopení ze strany dospělých.“

BŘICHÁČEK, Václav. Duchovní výchova. In: OBRR-Speciál. Brno: 20. středisko Junáka Brno – redakční rada brněnského kruhu R+R, 1995. Str. 4. Dostupné z:

https://wiki.rovernet.cz/lib/exe/fetch.php/obr_r_21_zivot_a_duchovni_vychova.pdf

¹¹⁶ Srov.: TESÁŘ, Jakub a kolektiv. *Rovering. Putování ke skautské dospělosti*. [online] Junák – český skaut z. s. Str. 8. [cit. 2021-07-30]. Dostupné z: <https://krizovatka.skaut.cz/files/038fbeca-767e-436d-859e-8d21dfc95269>

duchovní formaci), tak prostředků, které nám nabízí církev (např. modlitba, katecheze, svátosti atd.).

4.1. Formace v oblasti skautských ideálů

V této části formace existuje již mnoho materiálů a programů, věnujících se skautským ideálům. Naší snahou v této oblasti je:

1. Stále více, lépe a hlouběji objevovat význam jednotlivých skautských ideálů (komentáře ke skautským hodnotám, příběhy, jež osvětlují skautské ideály, programy a zamyšlení nad nimi).
2. Zamyšlet se nad spojitostí skautských ideálů s evangelijními hodnotami a nároky (nalézat spojitost mezi skautskými ideály a evangelijními hodnotami skrze zamyšlení, společné diskuze, rozjímání biblických textů, čtení skautské duchovní literatury).
3. Reflektovat svůj život ve světle těchto skautských ideálů (objevit jejich praktičnost pro svůj život, své vztahy i pro dobro společnosti, dále přirovnávat svůj život k těmto ideálům a všimnout si, kde jsou místa, v nichž bychom mohli pokročit, reflektovat svůj den či více dní ve světle skautských ideálů a evangelia – všimnout si, v kterých oblastech se mi daří, stejně jako těch, v nichž potřebuji pokročit).
4. Obnovovat své rozhodnutí žít podle těchto ideálů (zamyšlení nad přínosem skautských ideálů, připomínání si skautských hodnot, rozhodnutí pokročit v některé oblasti na základě reflexe svého dne, obnova skautského slibu).

Příklady prostředků pro formaci v oblasti skautských ideálů:

Hledání prvního principu. V Junáku probíhá program, v němž se skautky a skauti zamýšlejí nad prvním principem. Program probíhá podle předem dané metodiky. Fáze této aktivity tvoří zadání programu, výběr lístečků s hodnotami, diskuse ve skupinách a zpracování názoru na první princip, prezentace skupinového zamyšlení a následné shrnutí. Tato aktivita vede k osobnímu utřídění si myšlenek a názorů na první princip a zároveň k inspiraci od svých vrstevníků.¹¹⁷

Vigilie před slibem. Vigilie (tedy bdění či očekávání) dává člověku pocit, že se blíží důležitý životní okamžik, kterým skautský slib bezesporu je. Existují různé tradice těchto vigilií.

¹¹⁷ Viz: *Hledání prvního principu*. [online] Skautský institut. [cit. 2021-02-09]. Dostupné z: <https://www.skautskyinstitut.cz/hledani-prvniho-princip>

Obnovení skautského slibu. Skautský slib není jednorázovou recitací textu, ale především životní náplní, ideálem, k němuž svůj život směřujeme a podle něhož svůj život zpytujeme. Tuto roli skautského slibu může posílit jeho obnovení při zvláštní události (např. přestup do roverského kmene, osobní výročí slibu apod.).

Bojovka – věrnost skautskému slibu. Lze si představit bojovku, kde mají děti list papíru, na němž je vytištěn skautský slib. Děti si jej přečtou a dostanou instrukci, že slib mají co nejvíce neporušený donést na stanovené místo. Děti pak vycházejí do herního prostoru, kde plní úkoly a skrývají se před chytači. Pokud chytač dítě chytí, utrhne mu jedno slovo ze slibu. Když se dítě přiblíží k cíli, musí si slib doplnit slovy, která mu chybějí (za tím účelem je dobré např. pověsit části slibu na strom či jiná vhodná místa) tak, aby i ti, kdo slib stoprocentně neznají, měli šanci slova slibu doplnit. Bojovku lze zařadit pod některý z tematických příběhů, který děti prožívají např. během celotáborové hry. Uvedená hra nejenže posiluje znalost skautského slibu, ale při vhodné reflexi a výkladu symbolů, nebo při spojení s tématem skautské historie vede děti k přemýšlení nad hodnotou skautského slibu.

Příběhy ke skautskému slibu a zákonu. V příbězích se díváme na jednání někoho jiného, a toto jednání pak můžeme přiměřovat ke skautským ideálům. Jde o to nastínit skrze příběh jisté morální dilema a nechat účastníky rozhodnout, jak by se měla postava zachovat. Ke zdůvodnění můžeme použít právě skautské ideály.

Ztvárnění bodů skautského zákona. K lepšímu uvědomění jednotlivých bodů skautského zákona může posloužit jejich ztvárnění. Děti mohou například namalovat určený bod skautského zákona. Pokud by to bylo příliš abstraktní, můžeme děti nechat namalovat situaci, kdy někdo porušuje daný bod skautského zákona, a pak třeba naopak situaci, kdy jej naplňuje (pro formaci ve skautském zákoně je velmi užitečné vysvětlit, že zákon se dá nejen porušit, ale také naplnit). Jiný způsob ztvárnění může být např. skrze scénku, nebo pantomimu; můžeme děti nechat hádat, který ze skautských zákonů je právě předváděn. V kombinaci s jinými skautskými ideály a skautskými tématy můžeme nachystat skautskou verzi hry *Aktivita* (tedy hru, v níž si děti tahají lístečky se slovem, či větou, kterou podle místa, kde na herní desce stojí, předvádějí buď pantomimou, kreslením, nebo mluvením o dané věci).

Sledování denního dobrého skutku. Formace k dennímu příkazu by měla obsahovat jednak opakované připomínání si toho, co je to dobrý skutek, ale především by měla vést k reflexi toho, jak se nám denní příkaz daří žít v běžném životě. K tomuto sledování denního příkazu můžeme využít řadu prostředků – např. modrý život, fialový život,¹¹⁸ mince dobrého skutku, uzel dobrého skutku apod.

Výzdoba klubovny. Tři základní principy, slib, zákon, heslo i denní příkaz mohou děti vepsat na větší papíry, ozdobit (např. rámečkem) a pověsit do klubovny. Vytváření těchto plakátů vede děti k zamyšlení se nad danými texty a jejich přítomnost v klubovně v nich toto zamyšlení oživuje.

¹¹⁸ Fialový život je obdoba modrého života, zaměřující se na duchovní a náboženské oblasti – např. dobrý skutek, ranní modlitba, zpytování svědomí apod.

Seznámení se se skautskou historií. Znalost skautské historie (především doby, kdy bylo skautování zakázané) může starší skautky, skauty, rovery a rangers vést k přemýšlení nad skautskými ideály a jejich hodnotou, zvláště pokud je tato historie zprostředkována skrze svědectví, nebo příběh některého skauta, který pro věrnost těmto ideálům trpěl v dobách totalitních režimů.

Zpytování svědomí. Skautské ideály jsou kompasem pro náš život a zároveň zrcadlem, v němž se na svůj život můžeme podívat v pravdě. Přirovnávání svého života ke skautským ideálům (případně uvažování, jak bychom se v některé situaci mohli zachovat jinak) vede k větší citlivosti svědomí a k většímu povědomí o ideálech, podle nichž chceme žít. Zpytování svědomí může probíhat např. tím, že si v myšlenkách projdeme svůj den, který se budeme snažit nahlížet skrze brýle tří principů, skautského slibu, zákona, nebo hesla. Je důležité se dívat nejen na okamžiky, kdy se nám nedařilo žít podle ideálů, ale i na ty okamžiky, kdy se nám to naopak dařilo (a z těchto okamžiků se radovat). Chvilky, které byly nevěrné skautským ideálům je dobré odevzdat Bohu s vědomím jeho bezpodmínečné a milosrdné lásky. Jiným způsobem tohoto zpytování mohou být různé stezky zamyšlení, kdy děti procházejí jednotlivá zastavení, papíry, na nichž jsou otázky směřující k zamyšlení nad skautskými ideály, mířící do svědomí. Do třetice výbornou možností je využití modlitby *examen*, do níž vložíme otázky na skautské ideály.

4.2. Formace k rytířství

Rytířství nejde žít bez vztahu se svým Králem, proto zde v první řadě patří péče o vztah s Bohem, v němž by mělo být přítomno přátelství (projevující se společně stráveným časem, rozhovorem v modlitbě i společným dílem ve prospěch svých bratří a sester), stejně jako vědomí velikosti Boží lásky, z něhož vyplývá vděčnost a úcta.

Slovem, které je s rytířstvím spojováno je „boj“. I v křesťanství se mluví o duchovním boji, což znamená zápas se zlem, které je ve světě (kolem nás), tak i se zlem, které je v nás. Předpokladem pro tento boj je poznání nepřítele. V případě zla, které útočí přímo na nás, nám může pomoci připomínání si ideálů, pro něž jsme se rozhodli žít a sledování, jak se nám tyto ideály daří naplňovat. Pomocníkem nám v tom může být zpytování svědomí, programy a články, zaměřené na rozvoj svědomí, dále duchovní doprovázení apod.

V případě zla, které je kolem nás (ať už je to nedorozumění, spory, ale i slabosti druhých lidí, bída apod.) nám pomůže zamyšlení a diskuze nad těmito problémy, a také hledání způsobu, jak bychom mohli dopomoci k řešení těchto problémů v rámci svého nejbližšího okolí, svých vztahů apod.

Jedním z rytířských hesel je „Léčit, bránit a pomáhat.“^{119, 120} Je zde řečeno to, co je podstatné pro rytířství. Ve formaci k rytířství se tedy zaměřujeme na zamyšlení, programy a činnosti, které nám pomáhají právě zmíněnou větu pochopit, hlouběji přijmout a samozřejmě také naplňovat v běžném životě. Otec Jacques Sevin uvádí, že sílu k rytířskému životu člověk získává skrze modlitbu, studium a askezi.¹²¹

Příklady prostředků pro formaci k rytířství:

Pohádky. Pohádky poskytují příležitost vidět souboj dobra a zla s tím, že dobro nakonec vítězí, a to často za přispění šlechetného, odvážného či rytířského srdce. Současný rytíř nebojuje s okolními nepřáteli, ale především s nepřáteli duše, které odhaluje naše svědomí. Pro formaci svědomí jsou pohádky vhodné, protože dětem představují rozdíl dobra a zla.

Příběhy k rytířství. Existuje dětská literatura, která má formační charakter a jako symbolický rámeček používá právě rytířství. Jako jednu z nich můžeme zmínit např. knihu *Drakobijec: moje cesta*.¹²² Bohatou zásobou příběhů rytířského chování je také série knih *Letopisy Narnie*,¹²³ jež se dají využít např. pro celoroční, nebo celotáborovou hru s hlubokým přesahem.

Seznámení se se skautskými patrony. Příklady rytířského chování a šlechetného srdce jsou zcela jistě i svatí, které skauti přijali za své patrony. Jsou jimi zvláště: sv. Jiří (patron skautů), Kateri Tekakwitha (patronka skautek), František z Assisi (patron vlčat), Alžběta Durynská (Uherská – patronka světlušek), apoštol Pavel (patron roverů a rangers). Můžeme k nim přidat také Pannu Marii, jakožto duchovní vzor všech rytířů. Je vhodné s těmito postavami skauty seznámit (nejlépe formou hry, kdy sbírají různé informace), můžeme nacvičit divadlo o některé z těchto postav (což přispěje k většímu zamyšlení se nad danou osobou), namalovat některého z těchto patronů v situaci, kterou si děti z jejich životního příběhu vyberou (opět to vede k většímu přemýšlení o dané osobě) a také můžeme nad životem svatého (a situacemi v něm) společně diskutovat.

Porovnávání skautské symboliky se symbolikou rytířskou. Takovéto sdělení významu skautské symboliky skrze rytířskou symboliku může usnadnit přijetí myšlenky, že „skaut je rytíř dneška.“ V jednotlivých symbolech je možno poukázat na to, jaký by měl správný rytíř být, a

¹¹⁹ Heslem Řádu německých rytířů je „Heilen und helfen“ („léčit a pomáhat“). V jistých chvílích se k těmto dvěma slovesům přidávalo také „hindern“ (bránit). Úkol rytířů, jejich hlavní snaha, se dá skutečně shrnout jako: Léčit, bránit a pomáhat.

¹²⁰ Srov.: *Řád bratří domu Panny Marie v Jeruzalémě*. [online] Řád německých rytířů. [cit. 2021-07-30].

Dostupné z: http://www.farnostbruntal.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=7&Itemid=13

¹²¹ Srov.: SEVIN, Jacques. *Position. Section V. Ordre (religieux) de Chevalerie. 1947.* Str. 37. Citát dostupný z:

<https://riaumont.net/scouting/labo-scout/citations-scoutes/citations-de-spiritualite-scoutes/fortement/>

¹²² Viz: DOMES, Marek a Juraj HAJKOVSKÝ. *Drakobijec: moje cesta*. Praha: Karmelitánské nakladatelství, 2016. ISBN 978-80-7195-949-6.

¹²³ Viz: LEWIS, C. S. *Letopisy Narnie*. Praha: Fragment, 2012. ISBN 978-80-253-1614-6.

tedy jaký by měl být správný skaut. Je možno využít symboliku kroje, skautského tábora, skautských rituálů, znaků apod.

Vytváření osobních erbů, symbolů. Každý z rytířů měl svůj znak, či erb svého pána. Tento symbolický obraz udržoval v rytíři vědomí, na co navazuje, komu slouží a za jakým cílem míří. Totéž můžeme provést i my. Můžeme vést (zejména starší skauty, rovery a rangers) k zamyšlení nad tím, co je pro ně v životě důležité a tyto nejdůležitější věci zpracovat v erbu, či osobním znaku.

Vlajky, oddílová symbolika. Rytířství nebylo záležitostí jednotlivce, nýbrž společenství rytířů kolem panovníka, nebo společenství rytířského řádu. Rytíři se učili nemyslet jen na sebe, nemyslet „já“, ale spíše „my“. Totéž uvažování bychom měli přijmout za své i ve skautské družině a skautském oddíle. Reprezentací onoho „my“ (tedy myšlenky, že nejsme sami, ale jsme společenstvím) může být třeba družinová, nebo oddílová vlajka. Vhodné jsou také rituály vyjadřující družinovou jednotu (pokřik, gesta, znaky, zvyky, ...). Je důležité tyto symboly a rituály dětem vysvětlovat, jinak ztrácejí svou hodnotu.

Společná příprava a průběh liturgie. Rytíři byli těmi, kdo plnili i reprezentativní funkci při různých ceremoniálech. Na tuto rytířskou tradici můžeme navázat i my, např. při přípravě a zajištění liturgie, kde se rytíři (skauti) setkávají se svým Králem.

Nástupy. Rytíř je člověk, který žije povětšinou v nějakém řádu, v jisté kázni. Jedině člověk žijící v poslušnosti a kázni, který se učí sebeovládání je opravdu připraven a disponován růst a účinně sloužit svým bratřím a sestrám. Právě k přijetí kázně a poslušnosti pomáhají např. i nástupy.

Hlídky. Noční hlídky jsou jednak asketickým cvičením, ale také výsadou důvěry, která je skautovi svěřena. Je možné poukázat na to, že rytíři byli také strážci sobě svěřených lidí, nebo svých řádových spolubratřích. Hlídka dává skautovi prostor uvědomit si své poslání strážce.

Rádcovství, vedení programů, patronství. Rytíř byl tím, kdo přijímal zodpovědnost za druhé. Chránil je, vyučoval je, sloužil jim. Skauti dělají totéž, když přijímají zodpovědnost. Je možné poukázat na tyto rytířské schopnosti (chránit, vyučovat a sloužit) a na krojovou symboliku, která je s tím spojena.

4.3. Formace k bratrství (sesterství)

Vzhledem k právě zmíněnému vidíme náročnost takového způsobu života. Proto je vždy jednodušší žít toto naše rytířské poslání ve společenství. Do formace k bratrství (sesterství) tedy patří programy rozvíjející poznávání svých bližních, společně strávený čas s bližními a pro ně, sdílení s nimi i činnost, která nás spojuje ve společenství. Zároveň je důležité si připomínat, co pro mě vyplývá z toho, že chci být druhým lidem bratrem či sestrou.

Příklady prostředků pro formaci k bratrství (sesterství):

Vzájemné poznávání se. Rodina je místem, kde se lidé navzájem dobře znají. Také rytíři, když chtěli spolupracovat, nebo dokonce společně bojovat proti nepřátelům, se museli dobře znát. Proto je dobré zařazovat do družinového života programy na poznání svých spoludružiníků. Je možné např. představit si své zájmy, ukázat v čem jsme dobří skrze cestu skautských odborek, nebo např. uspořádat kvíz, do něhož si každý připraví otázky, týkající se jeho osoby.

Družinové schůzky. Rodina se spolu pravidelně schází. Totéž činí skauti na pravidelných družinových schůzkách. Aniž by si to uvědomili, vyjadřují tím, že k sobě patří, že tvoří společenství, v němž jsou přijati, podporováni, v němž rostou, ale v němž také mají své úlohy a povinnosti.

Slavení skautských svátků. Jasným uvědoměním si skautského bratrství je Svátek sv. Jiří (24. 4.) a Den sesterství (22. 2.). Zvláště pro dospělé skauty a skautky by další příležitostí mohl být Den družnosti (25. 10.). Nově k těmto dnům můžeme přidat i 1. 8., kdy si skauti celosvětově připomínají založení skautského hnutí, což vyjadřují nošením šátků či kroje (*Scout Scarf Day*). Právě tyto dny nám připomínají, že patříme k sobě, že jsme bratři a sestry. Je více než vhodné se v tyto dny sejít a společně je oslavit, strávit společný čas jako jedna skautská rodina. Důraz na společenství můžeme v tyto dny znásobit nošením skautského šátku, nebo kroje, jakožto viditelného symbolu bratrství (sesterství).

Nošení kroje. Kroj je příležitostí uvědomit si, že patříme k sobě. Kroj maže rozdíly mezi lidmi a jediné čemu dává zazářit jsou kvality, schopnosti a znalosti, které daný bratr, nebo sestra má a využívá je ve prospěch svůj stejně jako druhých lidí.

Posezení u ohně. Jako velmi krásné a silné zážitky táborů jsou často popisovány chvíle táborových ohňů, kde všichni společně sedí kolem kruhového ohniště, stejně jako rytíři u kulatého stolu. Skauti a skautky jsou zde pospolu a jejich pohled míří ke středu k ohništi jakožto k symbolu Cíle, k němuž všichni svým životem směřujeme právě ve společenství bratří a sester. I tuto (symbolickou) rovinu je možné skautům během společného ohně přiblížit.

Společný zpěv. Znamením sjednocení je i zpěv. Zpívají lidé v kostele jako společenství, zpívají občané státu svou hymnu jako znamením sjednocení se v národě, zpívají skupiny lidí, kteří tímto způsobem deklarují svou jednotu. Zpěv lidi sbližuje a dává jim prožívat jednotu. Proto je dobré zařazovat společný zpěv (včetně křesťanských písní) do skautského života.

Diskuse. Tam, kde jsou lidé opravdovými bratry a sestrami existuje schopnost dobré diskuse, s dovedností naslouchat, přispět vlastním názorem, a v případě jiného názoru citlivě a vhodně vyjádřit nesouhlas, který druhou stranu neponižuje. Této diskusi se musíme všichni učit, a proto je dobré tuto metodu využívat ve skautské činnosti.

Dělení se. Výrazem opravdového bratrství (sesterství) je také schopnost rozdělit se. Je proto užitečné chválit ty, kteří tuto schopnost projeví, a také cíleně do programu zařazovat momenty, kdy se mají děti spravedlivě rozdělit.

Kooperativní hry. Kooperativní hry umožňují prožívat společenství a společné úsilí. Je možné využít kooperativní deskové a karetní hry, ale především zařazovat prvky, kdy je nutná spolupráce všech např. do celotáborových her.

Společná tvořivá činnost. Společné dílo posiluje prožívání společenství. Je proto vhodné do družinového či oddílového programu zařazovat společnou činnost (např. společné zpívání pro veřejnost, besídky, výroba věcí pro misijní jarmarky, zkrášlení vybraného místa atd.).

4.4. Formace ke službě

Jak jsme již uvedli v podkapitole 3.4., zahrnuje skautská služba jednak službu obecnou, ale také speciální. V rámci obecné služby se formace zaměřuje na programy podporující význam služby (zamyšlení, diskuze, svědectví těch, kdo slouží), ale také na praxi služby – ať už jsou to společné služby charitativním organizacím, společnosti, církvi, ale také osobní snaha o dobré skutky.

Formaci ke speciální službě – tedy službě dětem a mládeži podpoříme připomínáním si našich cílů a významu takovéto služby, společným sdílením, ale také praktickou přípravou pro tuto službu.

Příklady prostředků pro formaci ke službě:

Společná služba. Službě se musíme učit. Jakákoli činnost je zpravidla jednodušší, pokud v ní cítíme podporu společenství. Společná služba je proto vynikajícím nástrojem k přijetí vědomí, že služba je přirozenou součástí lidského života. V některých oddílech bývá tradice, že při každé ze svých výprav společně vykonají alespoň jeden skutek služby.

Účast na charitativních akcích. Služba by měla především směřovat k těm, kdo to zvláštním způsobem potřebují. Proto je důležité službou lásky podpořit ty, kteří se snaží pomáhat lidem, jež mají silnou potřebu či nedostatek. Tradičními možnostmi jsou např. Tříkrálová sbírka, misijní den, nebo besídka pro klienty domova pro seniory.

Táborové služby. Další příležitostí, jak si uvědomit, že pro život je samozřejmá služba, je při táborových funkcích a službách (jak těch stálých, tak zejména těch, které se střídají po družinách).

Přijetí oddílové, nebo družinové funkce. I skautské funkce jsou nejen výsadou, ale především službou. Je dobré si to při vhodných příležitostech připomínat.

Biblické příběhy služby. Bible je plná příběhů o službě. Tyto příběhy můžeme použít jako vysvětlení toho, co je služba i toho, k čemu je služba důležitá. Můžeme si biblický text

přečíst a následně pokládat otázky, nebo (v případě roverů a rangers) se sdílet, co nám daný biblický text říká pro náš život a pro naši službu.

Vzory služby. Je přirozené, že si člověk vybírá své vzory. I v oblasti služby existují tyto vzory (Matka Tereza, Alžběta Durynská, ...). Je možné se s těmito vzory seznámit, zamyslet se nad jejich životem, vyjádřit, v čem jsou nám vzorem a případně se zamyslet nad citáty těchto osobností.

Exkurze jako způsob poznávání služby. Je užitečné poznávat, že zdravá společnost může fungovat jedině díky vzájemné službě. Pro účel takového poznání můžeme využít exkurze ve svém okolí, kdy navštívíme někoho, kdo nám představí své povolání, svou službu (např. exkurze v hasičské zbrojnici, exkurze na stanovišti ZZS, exkurze na policejní stanici apod.).

Učení se první pomoci. První pomoc je důležitou součástí skautského programu. Prakticky připravuje člověka na chvíle, kdy bude někdo akutně potřebovat jeho službu. Měli bychom jí tedy věnovat dostatečné místo ve skautském programu.

Sbírání dobrých skutků. V některých dobách roku (např. advent) bývá zvykem snažit se o množství dobrých skutků, které jsou darem pro Boha. Např. v adventu děti vybarvují, či lepí hvězdičky nad betlém, které dávají jako dar Ježíši. Učíme tak děti neomezovat se na jeden dobrý skutek denně, ale vyhledávat mnoho možností, které mohou být příležitostmi k dobrým skutkům a skutkům služby. Zároveň se děti učí, že dobrý skutek a skutek služby neděláme pro odměnu, ale jen tak či pro někoho.

Zamyšlení nad výrobou. Potřebujeme se navzájem. Každý z nás potřebuje službu mnoha lidí ve svém okolí. Právě tohle si můžeme uvědomit např. při zamyšlení (a výtvarném či komiksovém zpracování) výroby některého zboží (např. chleba: potřebuji toho, kdo semena zasadil, potřebuji ty, kteří se o pole starali, ty kteří posbírali semena, vyrobili mouku, potřebuji pekaře, lidi, kteří zařídí přepravu a nakonec prodavače).

4.5. Formace k askezi

Je velmi důležité si připomínat, že abych dal Bohu prostor ve svém životě, abych mohl sloužit druhým lidem, a také abych já sám mohl růst, musím do toho věnovat jistou námahu, musím se v tom cvičit. Cvičení, zocelování je v křesťanském prostředí známo pod slovem „askeze“.

Ve skautském prostředí je askeze také přítomna, a to v několika podobách – zvláště v askezi tělesné, emocionální, v askezi vůle, ve cvičení se ve schopnosti odpouštět, ale třeba také v intelektuální askezi. Co se týče askeze intelektuální, ta se zaměřuje na neustálé vzdělávání se, získávání nových informací a podobá se tak např. askezi v dominikánském řádu, kde jsou členové vázáni povinnostmi studia.

Cílem formace v této oblasti je podporovat výše uvedené. Skautské hnutí má k askezi vyvinuty dobré motivační prostředky (modrý život, odborky, výzvy apod.), ovšem velkou motivací je také skautská družina, nebo oddíl, protože je opět lehčí usilovat o něco náročného v týmu, ve společenství.

Příklady prostředků pro formaci v oblasti askeze:

Tělesné cvičení. Tělesné cvičení v podobě rozcviček, posilování, otužování se, fitek, závodů apod. je jednak naplňováním třetího principu (povinnosti k sobě), ale také naplněním druhého principu (povinnosti k druhým), protože je přípravou na službu bližním. Zdravý a silný člověk je více disponován k pomoci lidem okolo sebe.

Tábory a výpravy. Cestování, putování a táboření jsou spojeny s určitým nepohodlím a nutností se omezit. I toto je pro (nejen duchovní) život velmi potřebné. Umět se omezit ve prospěch druhých, ve prospěch společného dobra, nebo ve prospěch společného díla je důležité.

Stavění a bourání tábora. Stavění a bourání tábora, stejně jako příprava akce a úklid po akci je prvkem, v němž se člověk učí, že v životě je nutné nejen přijímat, ale také dávat. A i když to může být náročné, přesto je to nutné pro prožívání krásných okamžiků života.

Brigády. Dalším prvkem, jenž pomáhá ve cvičení sebe sama a také působí omezení sebe ve prospěch druhých a společného díla jsou i brigády a obecně práce. Pro šťastný život je nutné přijmout, že práce není nepřítelem, a proto se jí nechceme vyhýbat. Práce patří k duchovnímu životu odjakživa. Potvrzení těchto slov můžeme hledat např. v řeholních rádech, kde se dbá na pravidelný čas práce.

Úklid. Udržování pořádku je také askezí (cvičením). Učí člověka sebekázi, sebereflexi a ohleduplnosti.

Překonávání se. Skautská cesta vede k překonávání se, k výstupu ze své komfortní zóny a dobrovolného přijetí určité náročnosti. Toto překonávání se může projevat mnohými způsoby – např.: včasným vstáváním při budíčku na táboře, spolupráce na službě, která člověku není příjemná, překonávání strachu a obav atd. Tím, že člověk posouvá svou hranici přijatelného, je opět disponován ke službě svým bližním, a také tím pracuje na seberozvoji.

Dodržování řádu. Pravidla a řád nejsou nepříjemným a bezdůvodným omezováním, ale nutností. Tak, jako existují např. dopravní pravidla (a každý rozumný člověk chápe, že není radno je porušovat), existují i pravidla soužití mezi lidmi, a také jistá pravidla duchovního života. Dodržováním řádu a pravidel uvnitř skautské organizace a na jejich akcích inspiruje k dodržování pravidel kdekoli jinde.

Příprava a plnění odborek. Odborné zkoušky jsou nástrojem, skrze který může skaut ukázat, v čem je dobrý, a tedy v čem je připravený ke službě, připravený pomoci. Často se doporučuje neustrnout pouze na tom, co je člověku vlastní, ale své poznání a schopnosti rozšiřovat i do jiných oblastí a oborů, což předpokládá práci na sobě samém a se sebou samým.

Plnění odborek má také motivační význam: děti se zpravidla snaží o získání odborek jen tehdy, když je vidí u starších skautů a skautek a u vedoucích.

Plnění výzev, bobříků a táborek. Kromě odborek jsou zde také výzvy, bobříky a jiné zkoušky. V některých oddílech se plní i tzv. táborky – tedy malé zkoušky (podobné bobříkům), zaměřené na různorodé oblasti, v nichž oddíl usiluje o rozvoj svých členů. Všechny tyto zkoušky vyžadují určitou námahu a člověk se tak učí novým věcem, jeho poznání a schopnosti se rozšiřují a zvyká si na to, že nároky a zkoušky jsou přirozenou součástí života, kterých se nemusíme obávat.

Předsevzetí. Jestliže chceme někam směřovat a kráčet, o něco se snažit, měli bychom to dělat v jistých krocích. K tomu pomáhají předsevzetí – tedy malé sebezávazky, jimiž se člověk snaží o překonání sebe sama a o postup vpřed po cestě, kterou si zvolil. Je vhodné o předsevzetích mluvit, a také si je v jistých chvílích stanovovat (např. na začátku skautského roku pro oblast skautské cesty, na začátku nového kalendářního roku, v postní nebo adventní době). Vybrané předsevzetí by nemělo představovat velký a těžce zvládnutelný skok, ale spíše malý, relativně lehce dosažitelný krok. Při výběru předsevzetí je dobré si stanovit nástroj kontroly – tedy způsob, jakým si průběžně budeme ověřovat, zda se nám ony kroky vpřed opravdu daří uskutečňovat.

4.6. Formace k poutnictví

Poutí je ve skautingu přítomná v podobě výprav, expedic, putovních táborů, aj. Tuto zkušenost putování můžeme prohloubit společnou, nebo individuální úvahou nad poutí svého života. Každé putování je příležitostí si uvědomit, že na tomto světě jsme poutníky, že našim cílem je nebeské království, že lehčeji se kráčí ve společenství atd. Takovéto uvažování můžeme vyvolat např. otázkou k zamyšlení, příběhem, nebo prostě tím, že výpravu začneme modlitbou, v níž přirovnáme naše putování k pouti životem, a tak jako prosíme o zdar naší výpravy, poprosíme také o zdar naší životní pouti.

Příklady prostředků pro formaci k poutnictví:

Modlitba. Kromě faktického poutnictví při výpravách, poutích a expedicích jsme poutníky v celém svém životě. A tak, jako potřebujeme na běžné výpravě posilu a osvěžení, potřebujeme totéž i v duchovním životě pro svou životní pout. Výprava bez vody, nebo jídla by byla velmi těžká a není radno to zkoušet. Stejně tak naše životní výprava bez modlitby je o dost těžší. Navíc v modlitbě se setkáváme s Cílem naší životní pouti. Víme, že pokud při některé z výprav ztratíme povědomí o tom, kam chceme dojít, pak je velmi obtížné jít dál. Proto v modlitbě znovu upíráme oči k Cíli naší životní cesty, a tak dostáváme sílu k pokračování. V modlitbě můžeme přirovnávat náš život k cestě a Boha k našemu Průvodci, Vůdci a zároveň také Cíli.

Cesta liliového kříže. Náš seberozvoj, včetně rozvoje v oblasti duchovní je také cesta a pouť. V našem prostředí máme pro putování v duchovní oblasti vynikající nástroj, kterým je *Liliový kříž*. Ať už v jednotlivé, či společné přípravě je *Liliový kříž* možností ověřit si, zda skutečně máme ve svém duchovním životě všechny potřebné prostředky a v těch, v nichž cítíme nedostatek, je *Liliový kříž* nápadníčkem pro další pokrok.

Stezky. Duchovní život není oddělen od ostatních oblastí lidského života. Skauting učí, že je důležitý komplexní rozvoj a růst. Právě pro tento účel jsou dobrým nástrojem *skautské stezky* (či cesty), v nichž člověk nachází podněty pro svůj seberozvoj.

Deník a kronika. Deník je nástrojem, který nám pomáhá vidět naši životní cestu (či její část) zpětně. Čtení deníku může vést k vidění pokroku při svém putování životem, a často je to také prostředek pro vzbuzení pozitivních emocí. Kronika je deníkem nějakého společenství. V podstatě má stejnou úlohu jako deník, jen se její obsah týká významných událostí určitého společenství.

Duchovní rádce. Pro formaci v jakékoli spiritualitě je velmi důležité mít svého vůdce, nebo doprovázejícího, se kterým se můžeme sdílet a radit. Tuto funkci může plnit duchovní rádce, kterým může být kněz, ale i laik, který je k tomu vhodný. Hlavními rysy duchovních rádců by měla být důvěryhodnost, aktivní a hluboký život s Bohem, a také jistá základní orientace v oblasti duchovního života. Pro formaci duchovních rádců může být velmi užitečný kurz duchovního doprovázení.

Sdílení se. Sdílení se je důležité zvláště pro rovery a rangers a pro dospělé. Učí schopnosti pojmenovat to, co člověk prožívá ve svém srdci a zároveň naslouchat tomu, co prožívají druzí lidé. Pomáhá člověku vidět, že na životní cestě nejde sám, ale ve společenství. Pro opravdové a kvalitní společenství je sdílení nezbytné. Sdílení může být buď volné, nebo zaměřené na určité téma. Může být také podpořeno např. různými emočními a lektorskými kartami, z nichž si každý sdílející vybírá jednu, nebo dvě a následně popisuje, jak vybraná karta souvisí s jeho situací, nebo co v jeho životě symbolizuje.

Ranní zamyšlení. V mnoha oddílech probíhá ranní zamyšlení se, nebo představení hesla dne (citátu na den). Tento nástroj pomáhá člověku v jeho vnitřní pouti při hledání nejvyšší Pravdy a Lásky. Zvláště je účinný, pokud i další programové bloky nějak souzní, nebo rozvíjí prezentované zamyšlení, či heslo dne.

Poustevny. Poustevny jsou programové bloky, v nichž skauti a skautky tráví čas o samotě přemýšlením nad myšlenkou, kterou jim nabídl vedoucí, nebo nad vlastním tématem. Je to čas fyzického zastavení se, a naopak čas intenzivního putování v myšlenkách, z něhož se rodí názory a postoje. Čas poustevny může přecházet v modlitbu, což je ideálním začleněním daného tématu do vztahu s Bohem.

Poutní místa. Putování na poutní místa se od běžných výprav liší zpravidla tím, že je více zdůrazněn duchovní smysl cesty. Účastníci jsou po cestě inspirováni různými texty, písněmi, sdílením a modlitbou. Pro rovery a rangers přichází v úvahu i část pouti, kdy člověk jde v tichosti a přemýšlí nad nějakou myšlenkou, jež slouží jako nástroj reflexe života. Cílem

pouti bývá často nějaké poutní místo, a to ať v křesťanském slova smyslu (např. Svatý Hostýn, Velehrad apod.), tak ve smyslu skautském (např. Ivančena).

Expedice, výpravy. Expedice a výpravy jsou možností zamyslet se nad tím, že jsme stále na cestě, a že náš život je jednou velkou výpravou. To, co prožíváme v oblasti fyzického putování se pak promítá i ve zkušenost duchovního života.

4.7. Formace v oblasti přírody

Příroda je pro nás skauty velkou učitelkou. Je dobré si uvědomit, že v ní můžeme najít i krásné příklady pro náš duchovní život. Východ slunce, temná noc plná hvězd, vánek větru, ticho lesa, krása rostlin, stopy v půdě – to všechno mohou být příklady, které se hodí k duchovnímu životu. Můžeme je užívat při modlitbě, při duchovních debatách, při společném sdílení se o životě s Bohem apod.

Pro duchovní život je také důležité mít chvíle, kdy se člověk zklidní, ztiší a zastaví. Příroda je pro to přirozeně vhodným prostředím. Zároveň je možné objevovat krásu a úžasnost přírody, která nás může vést k vděčnosti za tak velký dar a k chvále Stvořitele. Ve formaci ke skautské spiritualitě je vhodné právě takto přírodu využít.

Příklady prostředků pro formaci v oblasti přírody:

Rozjímání v přírodě. Příroda je přirozeným místem setkání s něčím (Někým), co nás přesahuje. Je proto vhodným, uklidňujícím místem pro modlitbu, meditaci, nebo zklidnění se. Můžeme např. jít do lesa a vybrat si místo, které se nám líbí. Na tomto místě můžeme setrvat, svůj pohled zaměřit vybraným směrem a snažit se vnímat pouze dané místo. Za nějakou chvíli pocítíme zklidnění myšlenek.

Programy zaměřené na obdiv krásy přírody. Příroda je velikým Božím darem, ale ne vždy si to uvědomujeme. Proto je potřeba zařazovat do skautských programů chvíle, v nichž může člověk žasnout nad krásou přírody. Nástroji, vedoucí k obdivu přírody mohou být např. výlety do přírody, malování určité části přírody, nebo krajiny. Zajímavou technikou je také tvorba „žalmu“: Děti chvíli sedí, pozorují přírodu a zapisují si, co se jim líbí a co vidí, slyší atd. Následně své zápisky odevzdají vedoucímu, který si je pročte, do příštího setkání je spojí a přepíše, takže vznikne jeden text chvály stvoření, jež obsahuje postřehy všech zúčastněných.

Zajímavosti ze světa přírody. Úžasnost přírody, to že je příroda skutečně velkým darem, může člověk objevovat i tím, že se o ní více dozvídá. Tak může být přiveden k uvažování o jejím Tvůrci a Dárci. Pro tento účel se hodí např. uvádění zajímavostí o přírodě, studium

rostlin a jejich využití apod. V našem prostředí jsou také výborným nástrojem *Pohádky o květinách*.¹²⁴

Poznávání přírody. Opět další možností porozumění velikosti a krásy daru přírody a jejího Stvořitele jsou chvíle, kdy družina, nebo oddíl poznává, či pouze sleduje rozmanitost přírody a její krásu. Známostou technikou je vybrat si malý kousek přírody a pozorovat, co vše se v něm za určenou dobu stalo. Také je zde skvělým nástrojem focení jakožto zaznamenávání přírodních krás.

Vyrábění z přírodnin. Vyrábění z přírodnin (např. vyrábění obrazců, postaviček, korálků, ozdob atd.) je opět dalším prostředkem, který vede k obdivu krásy a úžasnosti přírody – k tomu, že příroda je dar, který nás neustále obohacuje.

Land art. Land-artové dílka jsou vynikajícím prostředkem nejen ke stmelení skautské družiny, ale také k zamyšlení se nad krásou přírody. Opět platí, že objevování krásy přírody může vést k obdivu jejího Stvořitele.

Péče o přírodu. Jestliže nám byla příroda svěřena jako dar, je potřeba si tohoto daru vážit a o tento dar pečovat. Proto jsou ve skautské činnosti vítány aktivity, směřující k ochraně přírody, a akce, při nichž přírodu zbavujeme negativních důsledků lidské činnosti. Možností, jak to provést je spousta.

Diskuse nad problémy životního prostředí. Nezodpovědné a sobecké lidské jednání má své důsledky, jež sledujeme právě na přírodě. Proto, abychom zde na světě mohli přežít musíme změnit svůj životní styl a opět se dívat na přírodu jako na vzácný dar. Zde pomůže mluvit o problémech životního prostředí i o tom, co s nimi můžeme dělat, vychovávat k šetrnosti, k třídění odpadů apod.

Básně, písně o přírodě. Možností, jak si uvědomit velikost daru přírody a jejího Stvořitele jsou také básně a písně k tomuto tématu.

Chvála a dík. Důležitým momentem setkání s Bohem jsou chvály a dík. Ve chválách říkáme Bohu, kým pro nás je, co pro nás znamená, čeho si na něm vážíme a v modlitbě díky zase děkujeme za to, co od něj dostáváme. Ačkoli je chvála a dík důležitá pro více oblastí duchovního života, můžeme je aplikovat i na přírodu. Můžeme tak Boha přirovnávat k Slunci, nebo k jiným motivům, a tak se zamýšlet nad tím, jaký Bůh ve skutečnosti je. V modlitbě díky děkujeme Bohu za jeho dary, přičemž můžeme vzpomenout i jednotlivé krásy přírody (takže můžeme Bohu děkovat za krásu ptačího zpěvu, za nádherné barvy a vůně přírody, za šumění lesa, za rosu, kterou jsme ráno spatřili na listech rostlin, za krásu zvířat apod.).

¹²⁴ Viz: ŠŮLA, Bohumil. *Pohádky o květinách*. Praha: Junák - svaz skautů a skautek, Tiskové a distribuční centrum, 2002. Knihovnička Světýlka. ISBN 80-86109-82-8.

4.8. Formace k duchovnímu dětství

Mnozí vychovatelé došli k přesvědčení, že se mohou od dětí leccemu naučit. V duchovním životě tomu není jinak. Sám Ježíš to několikrát potvrzuje, když dává dítě za vzor.¹²⁵ V podkapitole 3.8. již byly uvedeny podstatné prvky duchovního dětství.

Ve formaci k tomuto bodu skautské spirituality je nejdůležitější vést ke vztahu k Bohu, jakožto k Příteli. Pokud chceme dát prostor růstu v této oblasti, pak klademe důraz na společnou i osobní modlitbu, na nepatrné dobré skutky. Je zde také velmi užitečná modlitba chval a díků, jež nás otvírá k vidění Boha a darů, které od něj dostáváme. Velmi potřebné je poznávat Boha takového, jaký je – tedy i z hlediska jeho největší vlastností, kterou je jeho milosrdenství.¹²⁶

Příklady prostředků pro formaci k duchovnímu dětství:

Katecheze. Témata, jež byla výše zmíněna k tématu duchovního dětství, nám může přiblížit, objasnit či rozšířit host, kterého si pozveme na katechezi (může to být např. katecheta, řeholník, duchovní rádce, nebo kněz). Hlavně u mladších dětí dbáme na to, aby katecheze nebyla jen frontální metodou.

Svědectví. Pro posilu důvěry v Boha je užitečné svědectví, a to zvláště u roverů a rangers. Může to být svědectví hosta, svědectví čtené z vhodné literatury, nebo časopisu, nebo i naše osobní svědectví. Pokud se rozhodneme pro osobní svědectví, je dobré se držet zásady ABC: autentické (ze života vypravěče), bleskové (ne příliš dlouhé), centrované (na Krista).¹²⁷

Modlitba. Poznávat Boha a jeho lásku je dobré i skrze modlitbu. Je těžký vztah bez setkávání. Proto se chceme s Bohem setkávat jak v osobní, tak společné modlitbě. Skautům a skautkám můžeme představit různé modlitební způsoby a techniky: modlitbu chval, díků a proseb, modlitbu tancem, modlitbu zpěvem, rozjímavou modlitbu atd. Dbáme na to, aby modlitba nebyla jen rutinou a povinností, ale příjemným setkáním s tím, kdo nás miluje. V modlitbě se zvláště věnujeme tématu bezpodmínečné Boží lásky, Božího milosrdenství, Boží pomoci a vyjadřujeme důvěru v Boha.

Písničky o Boží lásce. Písně mají schopnost člověka zasáhnout hlouběji, než mluvené slovo a člověk si je také dobře zapamatuje. Je proto nanejvýš vhodné užívat křesťanských písní o Boží lásce v některé části oddílového setkání (např. při bohoslužbách, společných modlitbách, na začátku dne, nebo kdykoli, když je to vhodné).

¹²⁵ Srov.: Mt 18, 1-4

¹²⁶ Srov.: KOWALSKÁ, Faustyna. *Deníček – Boží milosrdenství v mé duši*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2008. ISBN 978-80-7195-269-5. Deníček 163. Str. 121.

¹²⁷ Srov. PERINI, Piergiorgio. *Systém farních evangelizačních buněk: základní manuál*. Dolany u Olomouce: Komunita Blahoslavenství, 2014. ISBN 978-80-260-6344-5. Str. 82.

Programy na práci se slabostmi. Křesťanství je náboženstvím, v němž hraje velkou roli i odpuštění. Naše vina je překonána Boží láskou a obětí a každý křesťan je vyzýván, aby se Bohu v odpuštění a smíření¹²⁸ podobal. K této formaci můžeme využít zamyšlení nad biblickými příběhy, v nichž hlavní roli hraje odpuštění, dále jiné příběhy, v nichž odpuštění vyniká a také katechetické materiály jednotlivých diecézí, zaměřujících se na téma odpuštění.

Programy podporující projevování lásky. S láskou k Bohu je spojena láska k bližním. Proto je vhodné podporovat schopnost projevování lásky. Způsobů je mnoho: od již zmíněné vděčnosti, skrze chystání překvapení pro své kamarády, po zamyšlení se nad láskou k bližním. Pro rovery a rangers může být zajímavý např. test pěti jazyků lásky a následná diskuse o něm.

Programy podporující vděčnost. Základem pro vděčnost vůči Bohu je vděčnost přirozená (vděčnost vůči bližním). Proto je vhodné zařazovat do programu prvky, v nichž si vděčnost vyjadřujeme – např. večerní děkování, děkování za jídlo, oceňování těch, kteří nám pomohli apod.

Podpora malých dobrých skutků. Součástí malé cesty sv. Terezie z Lisieux je také konání malých, nepatrných dobrých skutků, které jsou vykonány s velkou láskou. Pro vedení k tomuto ideálu můžeme využít např. příběhy o tom, jak malý dobrý skutek ovlivnil život člověka, nebo změnil člověku atmosféru dne. Můžeme také děti motivovat ke konání dobrých skutků tím, že určíme průhlednou nádobu, do níž budeme společně (např. na táboře) vhadzovat perličky, nebo kamínky při vykonání dobrého skutku.

Podpora dospělými. Je známou věcí, že děti si obraz Boha utvářejí podle svých rodičů, případně jiných dospělých, které považují za autoritu. Je to velká výzva i pro skautské vedoucí, protože i oni svým přístupem mohou tento obraz ovlivnit.

Přístup jako k sobě rovným. Bůh k nám přistupuje jako ke svým přátelům a partnerům. Pokud chceme toto poznání Boží lásky šířit, je důležité jednat přátelsky, bratrsky (sestersky), nepovyšovat se, ale brát druhého člověka jako sobě rovného. Díky takovému přístupu vedoucích, rádců, starších skautů a skautek můžeme dávat ochutnat to, jak se k nám chová Bůh.

¹²⁸ **Odpuštění** znamená, že člověku, který nám ublížil, nepřejeme nic zlého (naopak přejeme dobro, Boží požehnání), nechceme se mu pomstít a ani zbytečně připomínat situaci, kterou nás daná osoba zranila. Odpuštění je (dle slov evangelia) naší základní povinností, a proto se jí musíme stále učit. Kromě odpuštění je tady také **smíření**, které již naší přímou povinností není, ale evangelium jej doporučuje, protože nám zprostředkovává velkou duchovní sílu a člověku, který nám ublížil dává možnost nového začátku (změny života). Někdy je zkušenost smíření spojena s osobním poznáním Boha, kterou bychom jinak předávali jen velmi těžce. Smíření předpokládá odpuštění, a navíc s sebou nese to, že s člověkem, jenž nám ublížil pokračujeme ve vztahu, jaký byl před oním zraněním.

5. Úskalí skautské spirituality

Skautská spiritualita je velmi prospěšná vyváženému prožívání křesťanství, a to např. díky důrazu na naplňování největších přikázání, díky důrazu na duchovní růst, stejně jako na růst v jiných oblastech, v důrazu na praxi (i v duchovní oblasti), ve způsobu, jakým vede a motivuje své členy k úsilí o lásku k Bohu, bližním i k sobě atd. Zároveň stejně jako má každá spiritualita nějaká nebezpečí, existují tato úskalí i u skautské spirituality. Neznamená to, že by tato spiritualita (stejně jako jiné spirituality) byla chybná; představuje však nebezpečí pro toho, kdo by ji špatně pochopil, snažil by si z ní vybrat jen část, nebo si ji ohýbal podle své libosti a pohodlnosti. Úskalími skautské spirituality jsou zejména:

5.1. Zbožštění přírody

Jak již bylo výše popsáno, příroda je pro skauty něčím velmi důležitým: je Božím darem, ideálním výcvikovým místem, a také učebnicí, v níž je možno vyčíst Boží stopy i příklady pro duchovní život. Je zde ale nutné přijímat přírodu jako partnera, nikoli jako cíl našeho života. Bylo by špatně, pokud bychom si z krásného prostředku utvořili cíl. Ve skautské spiritualitě nemůžeme skončit u přírody, aniž bychom nepřešli k tomu, který nám ji daroval.¹²⁹ Z obdivu přírody a jejího Stvořitele se nesmí stát příklon k zbožšťování přírody.¹³⁰

Zároveň je důležité vědět, že v soustavě prvků skautské spirituality, nehraje příroda tu největší roli (daleko důležitější, než příroda jsou vznešené skautské ideály, rytířství, bratrství a služba). Ano, skautská spiritualita by bez přírody ztratila svou krásu, jedinečnost, a také účinný prostředek, podporující rozvoj člověka (a to včetně oblasti duchovní). Příroda však nemůže být zbožšťována, ani nesmí být nadřazena nad „srdce“ skautingu a spirituality. Příroda nás může mnohému naučit – např. úžasu a vděčnosti vůči Stvořiteli.

¹²⁹ Srov.: *Brochure sur les journées nationales des 30, 31 octobre et 1er novembre 1937 à Paris*. Citováno podle: *La nature comme école du sens de Dieu*. [online] Institut religieux de la Sainte-Croix de Riaumont. [cit. 2021-07-30]. Dostupné z: <https://riaumont.net/scouting/labou-scout/etudes/aux-origines/un-scoutisme-catholique-par-ses-moyens-memes/la-spiritualite-scoutue/la-nature-comme-ecole-du-sens-de-dieu>

¹³⁰ Srov.: *La nature comme école du sens de Dieu*. [online] Institut religieux de la Sainte-Croix de Riaumont. [cit. 2021-07-30]. Dostupné z: <https://riaumont.net/scouting/labou-scout/etudes/aux-origines/un-scoutisme-catholique-par-ses-moyens-memes/la-spiritualite-scoutue/la-nature-comme-ecole-du-sens-de-dieu>

Stejně nebezpečí, jako v případě přírody se může objevit i v jiných oblastech skautského života. Chybou je, že člověk zamění prostředek za cíl, že skončí u něčeho přirozeného, místo aby naplnil své poslání stopaře, který se nenechá zastavit, ale stále hledá nové a nové cesty a indicie, které by jej dovedli k Cíli; vždyť životní hledání je charakteristickým znakem celého skautingu.¹³¹ Obranou proti těmto úskalím skautské spirituality je zakotvení v církvi. Je důležité si srovnat, že jsme nejprve křesťané, a pak až skauti¹³² – tedy: křesťanství je náš směr, skauting může být konkrétní cestou tímto směrem.

5.2. Aktivismus

Nebezpečí aktivismu sdílí skautská spiritualita společně se všemi aktivními či apoštolsky zaměřenými spiritualitami (např. se spiritualitou salesiánskou). Cílem křesťanského (skautského) života není jen naše aktivita, ale i spolupráce s Bohem, ba dokonce i samotné přebývání s Bohem.¹³³ Nebezpečí v oblasti aktivismu má vícero podob: charitativní hyperaktivita, přehnaná činnost na úkor duchovního života, snaha o dokonalost prostřednictvím svých vlastních skutků a zásluh. Milosrdenství vůči bližním je sice Bohu nejmilejší bohoslužbou,¹³⁴ avšak svatost bez modlitby (a čerpání z Pramene) neexistuje.¹³⁵ Svatost není naše dokonalost, bezhříšnost, ani nadmíra dobrých skutků, nýbrž je to načichnutí Boží vůní (Boží svatostí). Spása není náš výkon, ale nezasloužený dar Boží, který můžeme pouze přijmout, nebo odmítnout – nikoli si jej zasloužit.¹³⁶

5.3. Nemilosrdné elitářství

Může se zdát, že právě zmíněné nebezpečí je ve skautském prostředí (kde vládne bratrství, jednota, služba) málo pravděpodobné. Důvodem je to, že má poněkud jinou podobu,

¹³¹ Srov.: BŘICHÁČEK, Václav. Duchovní výchova. In: OBRR-Speciál. Brno: 20. středisko Junáka Brno – redakční rada brněnského kruhu R+R, 1995. Str. 4. Dostupné z:

https://wiki.rovernet.cz/lib/exe/fetch.php/obr_r_21_zivot_a_duchovni_vychova.pdf

¹³² Srov.: SEVIN, Jacques. *Pour devenir Scout de France*. Paris: Spes, 1931. Str. 18.

¹³³ Srov.: Pius XI. při mezinárodní skautské pouti 6. 9. 1925. Dostupné z: <https://riaumont.net/scouts-de-riaumont/labo-scout/citations-scoutes/citations-de-spiritualite-scouts/fortement>

¹³⁴ Srov.: AKVINSKÝ, Tomáš. *Summa theologiae*. II-II, 30,4.

¹³⁵ Srov.: „Svatost bez modlitby? Nevěřím v takovou svatost.“ Sv. Josemaría Escrivá de Balaguer

¹³⁶ Srov.: Gal 2,16-17

než tu, kterou bychom si pod těmito slovy běžně představili. Naplno žitá skautská spiritualita rozhodně vede k milosrdenství, které je tepajícím srdcem evangelia.¹³⁷ Milosrdenství má čtyři základní podoby: služba, dávání, odpuštění a přijetí. Problém nejčastěji nastává v odpuštění a přijetí. Aby nám bylo jasné, co tím myslíme, použijme jako příklad nejdůležitější a ústřední symbol skautského hnutí: lilii. Mnohokrát se ve skautském hnutí můžeme setkat s názorem, že lilie je symbolem rytířství, čestnosti a hlavně čistoty – což je správně. Zkusme si však představit, že se někdo proti těmto ideálům prohřeší... Dokážeme mu odpustit, pomoci, znovu přijmout, dát novou šanci?

Lilie, jež je symbolem krásných ideálů, nesmí být absolutizována tak, že by se skautské prostředí stalo nemilosrdně elitním společenstvím těch, kteří si myslí, že se proti ní neprohřešují. Proto je daleko zdravější chápat lilii jako symbol důležité biblické postavy, jíž je Maria, kterou symbolizuje právě lilie. Z respektu k této velké postavě Bible a z obdivu k jejímu příkladu se v rytířských dobách přenesla lilie do prostředí rytířských řádů. Maria, která naslouchala Ježíši, která spěchala, aby pomohla své příbuzné Alžbětě, Maria, která byla věrná i natolik, že stála pod Ježíšovým křížem, je vzorem rytířských řádů. Na Marii kromě zmíněných ctností můžeme vidět i velkou dávku milosrdenství – např. v tom, že odpustila Ježíšovým přátelům (apoštolům), kteří od něj utekli, nechali jej samotného, nebo jej dokonce zradili. Maria odpouští, přijímá; setrvává ve shromážděních a modlitbách s apoštoly, a nemá problém ani s Petrem, který jejího Syna přímo zradil dokonce třikrát.

5.4. Spiritualita, které chybí napojení na společenství církve

Důvodem neúspěchu spojení skautských struktur a struktur církve může být např. podvědomá obava z nedemokratického přístupu některých církevních představených, kdy jsou skauti automaticky a někdy i autoritativně považováni za společenství, naprosto podléhající církevní struktuře a nutně naplňující její zájmy. Při kontaktu se skauty je nutné se důsledně bránit takovému postoji. Skautské hnutí je nutno chápat jako zcela suverénní společenství, k němuž je důležité přistupovat partnersky, nikoli jako ke služce církevního společenství. I v tomto bodě lze vidět určitou analogii s rytířskými řády. Jako příklad můžeme

¹³⁷ Srov.: FRANTIŠEK. *Gaudete et exultate. Radujte se a jásejte. Apoštolská exhortace o povolání ke svatosti v současném světě*. Praha: Paulínky, 2018. ISBN 978-80-7450-302-3. GeE 97; str. 53.

uvést Maltézský řád, který je součástí církve, avšak zároveň si zachovává svou suverenitu. Skautské hnutí se ve svých ideálech i v praxi každého skauta shoduje s ideály církve a praktickým životem lásky, k němuž jsou věřící formováni. Skautské hnutí je tedy dobré brát jako spojence, a zároveň jako prostor, který je výborně nachystán pro přijetí evangelijních ideálů lásky, neboť sám z křesťanství vzešel.¹³⁸ Skautská spiritualita však chce jít ještě dále. Spiritualita, jíž se zabýváme, je v plném rozsahu možná pouze u křesťanů a s přijetím teze, že skauting napomáhá křesťanskému životu, stejně jako křesťanský život je naplněním skautského života.

Je důležité říct, že nelze žít opravdové křesťanství bez jasného a aktivního napojení na církevní společenství. Člověk, který žije skautskou spiritualitou, si ji nemůže žít sám (individualisticky), nýbrž napojen na Kristovo tělo, jímž je církev, protože: „Extra ecclesiam, nulla salus.“¹³⁹ Správný přístup je tedy takový, že skaut je plnohodnotným a aktivním členem své církve s tím, že si je vědom originality své cesty k Bohu, kterou představuje skautská spiritualita.

5.5. Nejasná spiritualita

Duchovní dimenze je přítomná v každém člověku, nezávisle na tom, zda ji přijímá, nebo odmítá.¹⁴⁰ Existuje nebezpečí, že budeme za křesťanskou spiritualitu vydávat všechno, co se nám líbí a budeme se domnívat, že tato skautská spiritualita v křesťanském pojetí nemá svá pravidla a vejde se do ní úplně vše. Dále hrozí, že obecnou, či dokonce nahodilou praxí náboženských úkonů a modliteb ztotožníme již se spiritualitou.

Je nutné pochopit, že spiritualita není něčím obecným, ale naopak konkrétním – je to konkrétní cesta k Bohu, která má svůj původ v konkrétním vanutí Ducha svatého, který ji inspiroval.

¹³⁸ Srov.: ZAJÍC, Jiří. *Myšlenkové základy skautingu*. 2., opr. a dopl. vyd. Praha: Junák - svaz skautů a skautek ČR, 2001. Vůdcovská zkouška. ISBN 80-86109-73-9. Str. 7.

¹³⁹ V překladu: „Mimo církev není spásy.“ Sv. Cyprián z Kartága

¹⁴⁰ Srov.: KAŠPARŮ, Max. *Malý kompas víry*. Olomouc: Matice cyrilometodějská, 2001. ISBN 80-7266-072-1. Str. 10.

Spiritualita je konkrétním způsobem praxe evangelia. Má-li být skauting spiritualitou, musí být také konkrétní praxí evangelia.¹⁴¹ To předpokládá, že bude tato praxe nějakým způsobem poznaná (těžko jít cestou, kterou nevidíme), bude jednotlivcem vědomě přijatá a bude obsahovat konkrétní body, které ji utvářejí.

¹⁴¹ Srov.: *La spiritualité du scoutisme: trois voies d'accès*. [online] Institut religieux de la Sainte-Croix de Riaumont. [cit. 2021-07-30]. Dostupné z: <https://riaumont.net/scouting/labο-scout/etudes/ame-du-scoutisme/la-spiritualite-du-scoutisme-trois-voies-dacces/>

Závěr

Práce se zabývala skautskou spiritualitou v prostoru (katolického) křesťanství, kterou se snažila především definovat pomocí jasných bodů (prvků spirituality) a tyto prvky uvést do kontextu. Práce si nekladla za cíl předložit všechny analýzy textů ct. Jacquese Sevina, ani uvést důkladný rozbor rytířské spirituality, jíž je skautská spiritualita velmi inspirována. Práce se omezila na to nejpodstatnější, co se takto pojaté skautské spirituality týká, aby ji jasně přiblížila člověku, který by o ni projevil zájem.

V první kapitole byly vymezeny čtyři role, které může skauting v životě člověka zastávat. Byl zde poukázán rozdíl mezi zmíněnými rolemi, a také rozdíl mezi tím, jak je dnes možno rozumět samotnému slovu „spiritualita“.

Ve druhé kapitole byly předneseny důvody, proč se domnívat, že skautská spiritualita je legitimní, podložená, a dokonce potvrzená autoritou Katolické církve. Jasným závěrem druhé kapitoly je, skautská spiritualita skutečně existuje, a že se může zařadit mezi ostatní známé spirituality.

Třetí, hlavní kapitola, předkládá jednotlivé prvky skautské spirituality tak, jak vyplývají ze skautských ideálů, díla a společenství, kterému dal základ ct. Jacques Sevin, a také z tradice a spirituality rytířství.

Snahou čtvrté kapitoly bylo nastínit, jak k právě definovaným prvkům vést a formovat skauty. Je jasné, že skautská spiritualita je skutečně aktuální pro věk roverů a rangers, a především pak pro dospělé skauty. Proto může být skautská spiritualita vhodná pro společenství dospělých věřících skautů, kteří chtějí pokračovat na skautské stezce a skauting více propojovat s duchovním životem.

Každá spiritualita má svá úskalí a nebezpečí, která hrozí v případě, že si z nich člověk začne vybírat jen to, co se mu líbí, nebo si je nezdravě ohýbat podle své chuti. Právě na tato případná nebezpečí upozorňuje poslední pátá kapitola.

Ačkoli není tato práce dokonalou analýzou všech pramenů, ani encyklopedií nápadů, může posloužit jako základní orientace ve skautské spiritualitě a jako podnět pro její další rozvoj, vznik dalších úvah a materiálů na toto téma.

Seznam literatury

AKVINSKÝ, Tomáš. *Summa theologiae*. II-II, 30,4.

ALTRICHTER, Michal. *Příručka spirituální teologie*. Olomouc: Refugium Velehrad-Roma, 2007. Studijní texty (Centrum Aletti). ISBN 978-80-86715-71-1.

BENOIT, Nicolas. *Aux sources du Scoutisme Français*. Paris: Éclaireurs de France, 1911.

BŘICHÁČEK, Václav. *Poselství skautské výchovy*. Liberec: Skauting, 1991. ISBN 80-85421-02-X.

BŘICHÁČEK, Václav. *Skautskou stezkou: základní příručka pro skauty a skautky*. Ilustroval Irena TREFILOVÁ. Praha: Junák - svaz skautů a skautek České republiky, 1998. ISBN 80-86109-07-0.

CORNETTE, Chanoine. *La formation à l'esprit scout dans la troupe*.

DELBRĚL, Madeleine a Pavlína BÍLKOVÁ (ed.). *Člověk mezi vírou a ateismem*. Praha: Karmelitánské nakladatelství, 2019. Inspirace (Karmelitánské nakladatelství). ISBN 978-80-7195-800-0.

DOMES, Marek a Juraj HAJKOVSKÝ. *Drakobijce: moje cesta*. Přeložila: BÖHMOVÁ, Františka. Praha: Karmelitánské nakladatelství, 2016. ISBN 978-80-7195-949-6.

DZIEWULSKI, Piotr (ed.). *Święci skauci*. Lodž – Varšava: Wydział Wychowania Duchowego i Religijnego Główniej Kwatery Związku Harcerstwa Polskiego, 2017.

FRANTIŠEK, papež. *Fratelli tutti: encyklika o bratrství a sociálním přátelství*. Přeložil: BROŽ, Jaaroslav. Praha: Karmelitánské nakladatelství, 2021. Dokumenty (Karmelitánské nakladatelství). ISBN 978-80-7566-217-0.

FRANTIŠEK, papež. *Gaudete et exultate. Radujte se a jásejte. Apoštolská exhortace o povolání ke svatosti v současném světě*. Přeložil: BROŽ, Jaroslav. Praha: Paulínky, 2018. ISBN 978-80-7450-302-3.

FRANTIŠEK, papež. *Laudato sí'. Bud' pochválen. Encyklika o péči o společný domov*. Přeložil: GLASER, Milan. Praha: Paulínky, 2015. ISBN 978-80-7450-187-6.

GUARDINI, Romano. *O modlitbě: uvedení do školy křesťanské modlitby*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2006. ISBN 80-7192-899-2.

Historie skautingu: cestou k pramenům. 2. upr. vyd. Praha: Junák - svaz skautů a skautek ČR, 1999. Vůdcovská zkouška. ISBN 80-86109-27-5.

KAŠPARŮ, Max. *Malý kompas víry*. Olomouc: Matice cyrilometodějská, 2001. ISBN 80-7266-072-1.

KOHÁK, Erazim. *Post scriptum: Psové*. Praha: EVA, 1993.

KOWALSKÁ, Faustyna. *Deníček – Boží milosrdenství v mé duši*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2008. ISBN 978-80-7195-269-5.

KUPKA, Ondřej. *Roverský začátek*. Praha: Junák - svaz skautů a skautek ČR, 2013. ISBN 978-80-86825-79-3.

LEWIS, C. S. *Letopisy Narnie*. Přeložila: VOLHEJNOVÁ, Veronika. Praha: Fragment, 2012. ISBN 978-80-253-1614-6.

LUCKÁ, Barbora. *Vůdcovská zkouška: příručka nejen k přípravě na vůdcovskou zkoušku*. Praha: Junák - svaz skautů a skautek ČR, Tiskové a distribuční centrum, 2013. ISBN 978-80-86825-81-6.

Lumen gentium: věroučná konstituce o církvi. Praha: Scriptum, 1992. Církevní dokumenty (Scriptum). ISBN 80-85528-07-X. LG 16.

MALSKYI, Volodymyr. *Život a působení bl. Omeljana Kovče (1884-1944) v kontextu doby. Diplomová práce*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, Cyrilometodějská teologická fakulta, Katedra církevních dějin a dějin křesťanského umění, 2016.

PERINI, Piergiorgio. *Systém farních evangelizačních buněk: základní manuál*. Dolany u Olomouce: Komunita Blahoslavenství, 2014. ISBN 978-80-260-6344-5.

PHILIPPE, Jacques. *Cesta důvěry a lásky: inspirace Terezie z Lisieux pro 21. století*. Praha: Paulínky, 2014. Cesty spirituality. ISBN 978-80-7450-133-3.

POSPÍŠIL, Ctirad Václav (ed.). *Františkánské prameny*. Olomouc: Matice cyrilometodějská, 2001. ISBN 80-7266-073-X.

REINSBERG, Jiří. *Skaut přemýšlí o Kristu: meditace na evangelia*. Praha: Scriptum, 1992. ISBN 80-85528-04-5.

REINSBERG, Jiří. *Rover naslouchá Kristu*. Praha: Scriptum, 2005. ISBN 80-7192-689-2.

SEVIN, Jacques. *Lescoutisme*. Paříž: Les Presses d'Ile de France, 2012. ISBN 978-2708881426.

SEVIN, Jacques. *Méditations scouts sur l'Évangile*. Paříž: Les Presses d'Ile de France, 2013. ISBN 978-2708881471.

SEVIN, Jacques. *Pour devenir Scout de France*. Paris: Spes, 1931.

SEVIN, Jacques. *Pour penser scoutement*. Arcueil: Les Presses d'Ile de France, 2019. ISBN: 978-2708881761.

SEVIN, Jacques. *Uneflammed'amour*. Bex: Parole et Silence, 1999. ISBN 978-2911940927.

ŠULA, Bohumil. *Pohádky o květinách*. Praha: Junák - svaz skautů a skautek, Tiskové a distribuční centrum, 2002. Knihovnička Světýlka. ISBN 80-86109-82-8.

Témoignage des Dames de la Sainte Croix de Jérusalem, Le Scoutisme, textes réunis par G. Cholvy et M.-T. Chéroutre. Le Cerf, 1994.

VÍTEK, Tomáš (ed.). *Čekatelská zkouška*. Praha: Junák - český skaut, Tiskové a distribuční centrum, 2016. ISBN 978-80-7501-100-8.

Vůdcovská zkouška jinak. Praha: Junák- český skaut, Pardubický kraj, z.s., 2018. ISBN 978-80-262-1311-8.

ZAJÍC, Jiří. *Myšlenkové základy skautingu*. 2. opr. a dopl. vyd. Praha: Junák - svaz skautů a skautek ČR, 2001. Vůdcovská zkouška. ISBN 80-86109-73-9.

ZAPLETAL, Miloš. *Rádce skautské družiny*. Vydání třetí. Praha: Junák - český skaut, Tiskové a distribuční centrum, 2016. ISBN 978-80-7501-102-2.

Konstitutivní texty

Bible – český ekumenický překlad.

Junák, český skaut, z. s.: Stanovy spolku. TDC, 2014.

RENET, Albert. *Statuts de la Sainte-Croix.* Kap. V. „Chudoba“. Institut religieux de la Sainte-Croix de Riaumont.

SEVIN, Jacques. *Position. Section V. Ordre (religieux) de Chevalerie.* 1947.

Stanovy soukromého sdružení křesťanů Vojenský a špitální řád svatého Lazara Jeruzalémského – Bohemia České velkopřevorství.

Periodika

BRABEC, Petr. *Skautská řeč symbolů.* In: *Skauting. Dvuměsíčník pro skautskou výchovu.* 2014, říjen, listopad.

BŘICHÁČEK, Václav. Duchovní výchova. In: OBRR-Speciál. Brno: 20. středisko Junáka Brno – redakční rada brněnského kruhu R+R, 1995. Str. 4. Dostupné z:

https://wiki.rovernet.cz/lib/exe/fetch.php/obr_r_21_zivot_a_duchovni_vychova.pdf

Bulletin de liaison des aumôniers scouts. Číslo 9, 1930. Úryvek dostupný z:

<https://riaumont.net/scouting/labo-scout/citations-scoutes/chanoine-cornette-le-vieux-loup/une-spiritualite-scout>

CORNETTE, Chanoine. *Bulletin de liaison des aumôniers scouts. Číslo 15, str. 1. Úryvek dostupný z:* <https://riaumont.net/scouting/labo-scout/etudes/ame-du-scoutisme/citations-in-lame-du-scoutisme>

KAŇA, Jiří. Život, výchova a skauting. In: OBRR-Speciál. Brno: 20. středisko Junáka Brno – redakční rada brněnského kruhu R+R, 1995. Str. 16. Dostupné z:

https://wiki.rovernet.cz/lib/exe/fetch.php/obr_r_21_zivot_a_duchovni_vychova.pdf

Internetové zdroje

BĚNEK, Ondřej a Václav DOBROZEMSKÝ. Junák není jen volnočasová aktivita, ale životní styl. In: *Magazín Patriot*, 2019. [online]. [cit. 2021-07-30]. Dostupné z:

<https://www.patriotmagazin.cz/junak-neni-jen-volnocasova-aktivita-ale-zivotni-styl>

BOMMARCO, Antonio Vitale. *Venerabile Egidio Bullesi*. [online]. [cit. 2021-07-30]. Dostupné z:

<http://www.zio-zeb.it/bullesi.html>

Brochuresur les journées nationales des 30, 31 octobre et 1er novembre 1937 à Paris.

Citováno podle: *La nature comme école du sens de Dieu*. [online]. Institut religieux de la Sainte-Croix de Riaumont. [cit. 2021-07-30]. Dostupné z:

<https://riaumont.net/scouting/labo-scout/etudes/aux-origines/un-scoutisme-catholique-par-ses-moyens-memes/la-spiritualite-scoutes/la-nature-comme-ecole-du-sens-de-dieu>

Conclusion: une synthèse originale. [online]. Institut religieux de la Sainte-Croix de Riaumont.

[cit. 2021-07-30]. Dostupné z: <https://riaumont.net/scouting/labo-scout/etudes/ame-du-scoutisme/conclusion-une-synthese-originale>

Extracts from speeches of Dr. Jacques Moreillon, Secretary General, World Organization of the Scout Movement (Collection dated 4/16/93). Report to the 2nd World Scout Conference (Paris, July 1990). [online]. [cit. 2021-07-30]. Dostupné z:

http://www.catholicscouting.org/ICCS_History/WOSM_Spirituality/wosm_spirituality.html

Hledání prvního principu. [online] Skautský institut. [cit. 2021-02-09]. Dostupné z:

<https://www.skautskyinstitut.cz/hledani-prvniho-princip>

Charles Deckers. [online]. In: *Scoutopedia*. [cit. 2021-07-30]. Dostupné z:

https://fr.scoutwiki.org/Charles_Deckers

Chevalerie et ordre. [online]. Institut religieux de la Sainte-Croix de Riaumont. [cit. 2021-07-

30]. Dostupné z: <https://riaumont.net/scouting/labo-scout/etudes/aux-origines/un-scoutisme-catholique-par-ses-moyens-memes/la-spiritualite-scoutes/chevalerie-et-ordre>

Jalons d'histoire de l'Ordre Scout. [online]. Institut religieux de la Sainte-Croix de Riaumont. [cit. 2021-07-30]. Dostupné z: <https://riaumont.net/sainte-croix-de-riaumont/ordre-scout/jalons-dhistoire-de-lordre-scout>

Křesťanský skauting. [online]. Skauti Evropy. [cit. 2021-07-30]. Dostupné z: <https://skautievropy.wordpress.com>

La nature comme école du sens de Dieu. [online]. Institut religieux de la Sainte-Croix de Riaumont. [cit. 2021-07-30]. Dostupné z: <https://riaumont.net/scouting/laboscout/etudes/aux-origines/un-scoutisme-catholique-par-ses-moyens-memes/la-spiritualite-scout/la-nature-comme-ecole-du-sens-de-dieu>

La spiritualité de la Tente. [online]. Soeurs de la Sainte Croix de Jérusalem. [cit. 2021-07-30]. Dostupné z: <http://soeurs-scjboran.fr/Article-la-spiritualite-de-la-tente-61.html>

Le Bienheureux Père Christian de Chergé. [online]. [cit. 2021-07-30]. Dostupné z: <https://www.27paris.net/pere-de-charge>

Le Père René Dubroux, m.p.e. (1914 – 1959). [online]. [cit. 2021-07-30]. Dostupné z: <https://www.catholique-nancy.fr/documents-a-telecharger/bio-rene-dubroux>

La spiritualité du scoutisme: trois voix d'accès. [online]. Institut religieux de la Sainte-Croix de Riaumont. [cit. 2021-07-30]. Dostupné z: <https://riaumont.net/scouting/laboscout/etudes/ame-du-scoutisme/la-spiritualite-du-scoutisme-trois-voies-dacces/>

Les principes et la promesse. [online]. Institut religieux de la Sainte-Croix de Riaumont. [cit. 2021-07-30]. Dostupné z: <https://riaumont.net/scouting/laboscout/etudes/aux-origines/naissance/de-baden-powell-au-scoutisme-catholique/les-principes-et-la-promesse>

Mezi novými ctihodnými je i matka tří dětí. In: *Vatican News.* [online]. [cit. 2021-02-09]. Dostupné z: <https://www.vaticannews.va/cs/vatikan/news/2021-08/mezi-novymi-ctihodnymi-je-take-mlada-matka-tri-deti.html?fbclid=IwAR3TG4mhXFJNWpSgKg9HgrHVlu3c3FhWGUZuRVBo8M2HSdhzfnl9NDLyKq1l>

NAVRÁTIL, Zdeněk. *První princip*. [online]. *Úvahy o nejvyšší Pravdě a Lásce*. Dostupné z: <https://www.so-novinky.obadalek.cz/wp-content/uploads/2016/08/Prvni-princip-ZNF.pdf>

Nous sommes Fraternels. [online]. Institut religieux de la Sainte-Croix de Riaumont. [cit. 2021-07-30]. Dostupné z: <https://riaumont.net/scouting/labο-scout/citations-scoutes/citations-de-spiritualite-scoutе/nous-sommes-fraternels>

OBRDLÍKOVÁ, Kristýna. *Keltská spiritualita*. [online]. Getsemany, listopad 2007. [cit. 2021-07-30]. Dostupné z: <https://www.getsemany.cz/node/1199>

PÉRENNÈS, Jean Jacques. *Claverie Pierre*. In: *Dictionnaire biographique des frères prêcheurs* [online], Notices biographiques, C, 2017. [cit. 2021-07-30]. Dostupné z: <http://journals.openedition.org/dominicains/1398>

Pius XI. při mezinárodní skautské pouti 6. 9. 1925. [online]. [cit. 2021-07-30]. Dostupné z: <https://riaumont.net/scouts-de-riaumont/labο-scout/citations-scoutes/citations-de-spiritualite-scoutе/fortement>

Příroda – Bohu na stopě. [online]. Vira.cz, 21. 9. 2001. [cit. 2021-07-30]. Dostupné z: <https://www.vira.cz/texty/glosar/priroda-bohu-na-stope>

Řád bratří domu Panny Marie v Jeruzalémě. [online]. Řád německých rytířů. [cit. 2021-07-30]. Dostupné z: http://www.farnostbruntal.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=7&Itemid=13

Řádová spiritualita. [online]. Řád Maltézských rytířů: České velkopřevorství. [cit. 2021-02-09]. Dostupné z: <http://cvp.maltezskyrad.cz/rad-a-jeho-institute/radova-spiritualita/>

Scout Scarf Day 2021. [online] Scout Scarf Day. [cit. 2021-02-09]. Dostupné z: <https://www.scoutscarfday.com/?locale=en>

Servant of God Seminarian Frank Parater. [online]. Catholic Diocese of Arlington. [cit. 2021-07-30]. Dostupné z: https://web.archive.org/web/20161220065636/http://www.arlingtondiocese.org/vocations/voc_parater.aspx

Spiritualita. [online]. Sestry Dítěte Ježíše. [cit. 2021-07-30]. Dostupné z:
<http://rad.katolik.cz/sdj/index.php?q=kdo-jsme/spiritualita>

TESAŘ, Jakub a kolektiv. *Rovering*. [online]. *Putování ke skautské dospělosti*. Junák – český skaut z. s. [cit. 2021-07-30]. Dostupné z: <https://krizovatka.skaut.cz/files/038fbeca-767e-436d-859e-8d21dfc95269>

Textes de spiritualité du Père Marcel Forestier. [online]. Institut religieux de la Sainte-Croix de Riaumont. [cit. 2021-07-30]. Dostupné z: <https://riaumont.net/scouting/labo-scout/citations-scoutes/citations-du-pere-forestier/textes-de-spiritualite-du-pere-marcel-forestier/>

Une doctrine sociale. [online]. Institut religieux de la Sainte-Croix de Riaumont. [cit. 2021-07-30]. Dostupné z: <https://riaumont.net/scouting/labo-scout/etudes/ame-du-scoutisme/philosophie-du-scoutisme-thomisme/une-doctrine-sociale>

Jiné zdroje

HLADÍK, Jiří. *Anežka Česká*. [televizní dokument]. ČT2, 12. 11. 2019. Dostupné z:
<https://www.ceskatelevize.cz/porady/10300411223-anezka-ceska/21156226410>

Přílohy

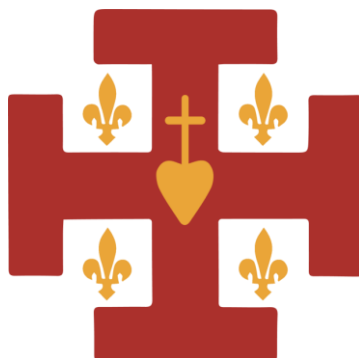
Příloha č. 1. A.

Osmihrotý „maltézský“ kříž

Zdroj: https://media.scoutwiki.org/images/thumb/d/d4/Logo_europe.svg/300px-Logo_europe.svg.png

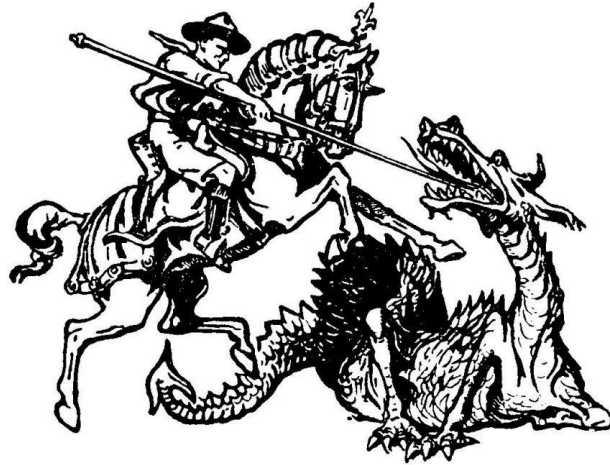
Příloha č. 1. B.

Osmihrotý „jeruzalémský“ kříž.

Zdroj: https://i1.wp.com/riaumont.net/wp-content/uploads/logo_village-riaumont_2000.png?fit=1200%2C1186&ssl=1&w=640

Příloha č. 2.

Příklad kresby v níž je možné vidět skauting jako odkaz na rytířství.

Zdroj: <https://www.budmesipem.cz/aktuality/2019/24/04/skauti-a-skautky-zehli-kroje-a-satky-blizi-se-skautsky-den/>

Příloha č. 3.

Dáma a rytíř Řádu Božího hrobu – lze vidět rytířský plášť a baret.

Zdroj: <https://www.clovekavira.cz/photo-detail/273940/88137b56-70bd-4413-84d1-b24660be52dc>

Příloha č. 4.

Příklad uniformy Vojenského a špitálního řádu sv. Lazara Jeruzalémského. Můžeme si všimnout podobnosti uniformy se skautským krojem – např. opasku s kruhovitou sponou, nebo řádového odznaku, který je společně s komturskou hvězdou umístěn na hrudi nalevo, na stejném místě, kde skauti nosí svůj slibový odznak.

Zdroj: http://www.oslj.cz/wp-content/foto/24/_cache/24_973-150x150.jpg

Příloha č. 5.

Mince dobrého skutku.

Zdroj: Příspěvek z 8. září 2020 na facebook.com, na profilu „Svaz skautů a skautek ČR“.

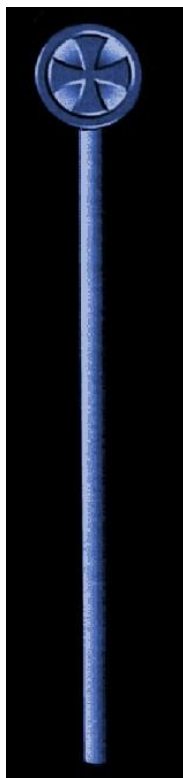
Příloha č. 6.

Ikona: Sv. Jiří zabíjí draka svým kopím.

Zdroj: https://www.krestanskydarek.cz/wp-content/uploads/2019/10/Svat%C3%BD_Ji%C5%99%C3%AD_s_drakem_obraz_na_d%C5%99ev%C4%9B.jpg

Příloha č. 7.

Abacus – hůl hodnostářů některých rytířských řádů

Zdroj: <https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/0/01/Abakusstab.jpg>

Příloha č. 8.

Poutnická mušle (Crusader's Medal)
PSLJ

Zdroj: <http://www.oslj.cz/wp-content/uploads/2016/09/RadDekor12.jpg>

Příloha č. 9.

Napravo lze vidět rytířský plášť s řádovým křížem, v němž je připnuta poutnická mušle.

Vojenský a špitální řád sv. Lazara Jeruzalémského.

Zdroj: http://www.oslj.cz/wp-content/foto/57/_cache/57_1854-150x150.jpg

Příloha č. 10.

Skautská kaple. Na oltáři můžeme vidět svatostánek v podobě stanu.

Zdroj: <http://soeurs-scjboran.fr/Article-la-spiritualite-de-la-tente-61.html>